6 b

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1931 ÉVI ÁPRILIS HÓ 9 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK ÉS BIROSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA:

ARDAI ALADÁR
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

A NAGYSZALONTAI EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA

TIPOGRAFIA WEISZ TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1931 ÉVI ÁPRILIS HÓ 9 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA:

ARDAI ALADÁR

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

A NAGYSZALONTAI EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA

TIPOGRAFIA WEISZ TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1931 ÉVI ÁPRILIS HÓ 9 NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

Jelen voltak: Kassay Béla esperes és gróf Tisza Kálmán hivatali korra legidősebb világi tanácsbiró elnöklése mellett:

I Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi reszről:
Böszörményi Lajos	gróf Tisza Kálmán
Fogarassy Bálint	dr. Hadházy Kálmán
Bottyán Pál	dr. Sarkady Dániel
Balogh Mátyás	Miskolczy Jenő
Szakács Dénes	Mészáros Dániel
Ardai Aladár	Fráter Emil

II. Ügyész:

Dr. Kapéry Béla.

III. Jegyzők:

Ardai Aladár és Kun Zoltán lelkészi, Dr. Hadházy Kálmán és Rovács István világi részről.

IV. Tanügyi bizottságból:

Ardai Aladár h. elnök, Jakab Viktor előadó, Szücs Antal, Nánássy Dániel, Kun Zoltán, Balogh László, Mikó Pál, Koós János, Török Sándor, Kilin Sándor.

V. Számvevőszéktől:

Rácz Gyula elnök, Nánássy Dániel előadó, Bottyán Pál, Szücs Antal, Jakab Viktor, Kegyes István, Bonczos László, Rovács István.

VI. Belmissziói bizottságból:

Ardai Aladár h. elnök, Nagy Zoltán előadó, Kun Zoltán, Szücs Antal.

VII. Az egyházközségek képviseletében :

Antról :	Balogh Mátyás l.	
Arad :	Csécsi Imre l.	Mészáros Dániel pr.
Ágyáról :	Fogarassy Bálint l.	Nagy Péter pr.
Árpádról :		Besenyi István g.
Belényesről :	Jakab Viktor l.	Varga László pr.
Belényessonkolyosról :		Fenesi Mihály pr.
Belényesujlakról :	Nagy Zoltán l.	Masztis János pr.
Bélzeréndről :		Gyarmati Sándor g.
Borosjenőről :	Liszkay Kálmán hl.	
Borossebesről :		
Csermőről :		
Erdőgyarakról :	Bugyi János l.	Szakács János g.
Erdőhegyről :	Bottyán Pál l.	Kilin Sándor pr.
Feketegyarmatról :	Bokor Sándor l.	Kapros Sándor g.
Feketetótról :	Nánássy Dániel l.	Molnár László g.
Gyantáról :	Ardai Aladár l.	Szabó Mihály g.
Gyorokról :		
Köröstárkányról :	Szakács Dénes l.	
Magyarcsékéről :	Versényi Sándor l.	
Magyarremetéről :		
Mezőbajjról :	Szűcs Antal l.	N Varga Sándor g.
Nagyszalontáról :	Böszörményi Lajos l.	K Balogh Ferenc fg.
	Dohi Árpád l.	Mágori Imre pr.
Nagyzeréndről :	Balogh László l.	Sz Boros Lajos g.
Pankotáról :	Kun Zoltán l.	Szabó Dániel pr.
Szentleányfalváról :	Nagy Dániel l.	
Tamáshidáról :	Ungváry Gyula l.	
Tenkéről :	Kassay Béla l.	P. Orbán Péter g.
Vadászról :		
Városfenesről :	Juhász András l.	

VIII. Tanítóképviselők :

Seress László, Mikó Pál.

1. szám. A nagyszalontai ref. egyh. megye 1931 évi tavaszi közgyülését Nagyszalontán a ref. egyh. község tanácstermében tartotta meg.

A 63 dicséret 1 versének eléneklése után Esperes szivből jövő, megragadó szépségü alkalmi imádsággal emelte Istenhez a lelkeket

Megnyitó beszédében foglalkozott Esperes a rendkivül sulyos gazdasági válsággal, mely a gyülekezetek életében is érezteti nyomasztó hatásait. Az egyházközségek képviselőin át figyelmezteti ugy az őrállókat, mint a hiveket, hogy az egyház nagy érdekeit ezekben a nehéz időkben is szivökön hordozzák s az egyház intézményeinek fent és szinvonalontartásáért semmi áldozatot ne sokaljanak. Ne feledjék, hogy őseink nemcsak földi javaikat, — hanem ha kellett, — véröket és életöket is szivesen áldozták s igy tudták átmenteni egyházunk hajóját az üldözések századainak sötét háborgó vizein. Mi hozzájuk képest eddig csak morzsákat adtunk, sokszor ezeket is panaszosan. Jöhet idő s - - ki tudja — talán közeleg is felénk, amikor sokkal nagyobb hüséggel és sokkal több áldozattal kell bizonyságot tennünk arról, hogy nemcsak szeretjük és becsüljük, hanem minden próbáltatásokon át meg is őrizzük kálvinista hitünk mindennél drágább örökségét. A sötét éjszakában értékeink felett vigyázva virasszunk és imádkozzunk, hogy megtartassunk, hogy felragyogjon felettünk az isteni kegyelem áldott napja.

Miután Gondnok ur Őméltósága gyengélkedése miatt nem jelenhetett meg közgyülésünkön, a világi elnökség ellátására felkéri gróf Tisza Kálmán hivatali korra legidősebb tanácsbirót s szivesen üdvözölvén a lelkészi és világi tisztviselői kart, az egyházmegyei közgyülés összes alkotó tagjait,

a nagyszalontai egyházmegye 1931 évi április hó 9 napjára összehivott közgyülését elnöktársa nevében is megnyitottnak nyilvánitja.

2. szám. Az egyházak világi képviselőit megbizóleveleik alapján az egyházközségek névsorrendjében

igazolja egyházmegyénk közgyülése.

3. szám. Szabó Zoltán em. gondnok, Boros Gábor árpádi, Kecskeméthy Kálmán b.-sonkolyosi, Szabó József borossebesi, Szatmáry István m.-remetei, Vass Jenő vadászi lelkészek betegségök miatt ; Igyártó Sándor bélzerindi lelkész, továbbá az ana, b.-jenői, m.-remetei, vadászi egyházak világi képviselői egyébb fontos elfoglaltságuk miatt ; Bitay Lóránd Zoárd cserméi lelkész és a cserméi és m.-csékei egyház világi képviselője egyházuk szegénysége miatt nem jelenhettek meg egyházmegyénk közgyülésén. Nem jelentették távolmaradásukat : Wesmás Károly gyoroki lelkész, továbbá a b.-sebesi, gyoroki, köröstárkányi, szentleányfalvai, tamáshidai, várasfenesi egyházak világi képviselői.

Egyházmegyénk közgyülése a bejelentett távolmaradásokat igazoltnak veszi. A többi távollevőknek az utólagos igazolásra 30 napos terminust ad. Az igazolatlanul maradó mulasztókat a 62—1926 sz. e.m. határozat alapján 200 L. rendbirsággal bünteti.

4. szám. A kiosztott tárgysorozatot egyh. megyénk közgyülése felolvasottnak tekinti azzal a pótlással, hogy a 33 szám után a seléndi templomépités ügye, s a borosjenői egyház gyámintézeti kölcsön ügye is tárgyaltatni fog,

a tanácskozás rendjéül elfogadja.

5. szám. A mult gyülésről távolmaradottak az utólagos igazolási terminus alatt mindnyájan elfogadható indokkal igazolták távolmaradásukat.

Egyházmegyénk közgyülése a bejelentést tudomásul veszi s a mult gyülés távolmaradóit bejelentett indokaik alapján utólagosan igazolja.

6. szám. Saszet Győző kisnyégerfalvai lévitatanitó a hivatali esküt az egyházmegyei közgyülés előtt letette.

Egyházmegyénk közgyülése esküt tett lévitatanitót állásában végleg megerősiti azzal, hogy mától fogva a Tanitói és Segélyegyesületnek kötelezett tagja s müködésére az Isten áldását kéri.

7. szám. Olvastatott a főtiszt. és mélt. Püspök urnak az egyházmegye üdvözlésére küldött köszönő levele.

Jóleső tudomásul szolgál.

8. szám. Olvastatott Domahidy István köszönő levele az egyházmegye részvétnyilvánitásáért.

Jóleső tudomásul szolgál.

9. szám. Tárgyaltatott Esperesnek az egyházmegye állapotáról szóló jelentése. (Lásd mellékletet.)

Egyházmegyénk közgyülése Esperes jelentését általában tudomásul veszi s az intézkedéseket igénylő ügyekben a következőket határozza :

Megnyugvással állapitja meg, hogy a lelki élet egyházmegyénk területén általában biztató fejlődést mutat, a belmissiói munkák egy pár gyülekezet kivételével megindultak s gyermekeink a vasárnapi iskolákban, ifjaink a bibliakörökben, felnőtt hiveink a gyakori vallásos összejöveteleken,

szeretet-vendégségeken s a mindjobban terjedő házi istentiszteleteken nyernek áldott hatásokat. A nőszövetségek megalakulásával és tevékeny munkálkodásával a gyülekezeti szegény és árva-ügy is biztató megoldás felé halad, a betegek látogatása rendszeressé lesz s a templomok belsején és környékén láthatóvá válik a tisztaság és szépség-teremtő női kezek munkája. Megnyugtató, hogy a konfirmációi oktatást csaknem mindenütt a lelkészek vették át s ugyancsak ők végzik az iratterjesztésnek ma még — a kezdet nehézségeivel küzdő, de lassan mégis fejlődő, — nagyfontosságu munkáját.

Elkötelezi a kebelbeli egyházak presbytériumait, hogy a gyülekezetekben már folyó, vagy beinditandó belmissiói munkákat minden igyekezetükkel támogassák, a munkának megfelelő helyiséget biztositani s a gyülekezet tagjai között kedvező hangulatot teremteni igyekezzenek s ismételten elkötelezi az egyház szolgálatában lévő összes tanitókat is, hogy az egyháznak e nagyon fontos, szinte létérdekü munkájában mindenütt ténylegesen és jó szivvel résztvegyenek.

A hétköznapi istentiszteletek tartására ismételten utasitja a még mulasztásban lévő gyülekezetek lelkészeit.

A 19—1929 sz. egyh. ker. határozat 3. pontjára utalással kötelezi a lelkészeket, hogy a vasárnap délutáni istentiszteleteken kátét magyarázzanak, hogy pedig emiatt a biblia olvasás és értelmezése rövidséget ne szenvedjen, a hétköznapi istentiszteleteken a bibliából egy szakaszt felolvassanak s ahoz rövid magyarázatot is füzzenek.

A kisházai, kisnyégerfalvai és körösjánosfalvai vallástanitókat a vasárnapi iskolai,

az ágyai, árpádi és cserműi lelkészeket a bibliaköri munka megkezdésére,

a szintei, cserműi, kisházai és kisnyégerfalvai egyházak vezetőit a nőszövetségek megalakitására,

a belényesujlaki, bélzeréndi, mezőbajji és tamáshidai egyházak lelkészeit pedig a bibliaköri munka miként állása ügyében sürgős jelentéstételre kötelezi.

A jókedvü adakozók iránt hálás elismerését fejezi ki egyházmegyénk közgyülése. A 10.000 Leit meghaladó adományokat uj év napján az egyházmegye minden szószékéről kihirdetni rendeli.

Sajnálattal állapitja meg, hogy az anti és szentleányfalvai egyházi, valamint a borosjenői, csermői és szentleányfalvai agrársérelem többszöri felterjesztéseink dacára még mindig nem nyert orvoslatot. Ezekben az ügyekben ujabb lépések tételét hiábavalónak tartja. Reméli, hogy amit a ma megtagad, azt Isten segitségével megadhatja a holnap.

A gyantai egyház presbytériumát a templom ujrafedésére, a nagyzeréndit a parokhia ujjáépitésére, a gyorokit és nagyzeréndit az iskola renoválására, a belényesujlakit az iskolapadok megujitására, a belényesit, belényesujlakit, köröstárkányit, kisnyégerfalvait és nagyzeréndit a hiányzó iskolai felszerelések pótlására kötelezi.

A belhivatalnoki fizetéssel hátralékban levő borossebesi, feketegyarmati, magyarcsékei, pankotai, csermői, gyoroki, magyarremetei, vadászi egyházak presbytériumait a hátralékok sürgős kifizetésére utasitja. Hasonlóképpen utasittatnak az egyházkerületi pénztárba tartozó egyházközségek presbytériumai is a hátralékok hiánytalan beszolgáltatására. Figyelmezteti az egyházak lelkészeit, hogy a községek részéről nyujtandó iskolai segélyeket mindenütt igénybe vegyék s ahol az egyházak kiadásait másként fedezni nem tudják, a községi költségvetések összeállitása alkalmával irásban jelentsék segély iránti igényüket s amennyiben a község tanácsa a segélyt nem állapitaná meg vagy mélyen leszállitaná: a kért segély összegét, minden esetben fellebbez ék meg a sérelmes határozatot.

A segédlelkészi és tanitói karban beállott változásokat tudomásul veszi s az uj munkások életére és munkájára Isten gazdag áldását kivánja.

Fájdalmas érzéssel bucsuzik a tanitói karból váratlanul elköltözött

néhai Kelemen Sándorné, szül. Makai Ilona

varasfenesi tanitónőtől,

kit 1930 nov. 29-én hüséggel szolgált gyülekezetének osztatlan részvéte kisért korai sirjába. Legyen csendes az álma és boldog az ébredése. Férjét és parányi gyermekét vigasztalja, őrizze és áldja az Isten kegyelme.

Tekintettel, hogy az egyházkerület által rendezett leánykonferencia ez évben Szatmáron tartatik, hová a nagy távolság és általános szegénység miatt csak kevés biblia-

körünk néhány tagja mehet el, holott a leánykonferencia kiáradó üdvös hatása minél több bibliakör minél több tagjára óhajtandó volna, egyházmegyénk közgyülése elhatározza, hogy még ez év tavaszán az egyházmegye területén alkalmas központban leánykonferenciát rendez, melynek előkészitő bizottságába Ardai Aladár, Nagy Zoltán és Dohi Árpád lelkészeket választja.

10 szám. Egyházkerületünk közgyülése 208 b-1930 számu határozatával felhivja az egyházmegyéket, hogy az egyházkerületi belmissiói konferencián résztvett lelkészeik vezetésével mielőbb tartsák meg a maguk egyházmegyei, esetleg köri belmissziói konferenciáját, hogy ezáltal a bibliaköri s általában az összes belmissiói munkák végzését minél eredményesebbé tegyék.

Egyházmegyénk közgyülése a belmissiói konferenciák tartására egyelőre a lelkészi köröket utasitja azzal, hogy julius 1-ig minden lelkészi kör tartsa meg a maga konferenciáját, hogy az év későbbi időpontjában rendezendő egyházmegyei belmissziói konferencián a köri konferenciák irányelvei már ismertek, tárgyalhatók s a kivánatos együttmüködés érdekében egyeztethetők legyenek.

11. szám. Tárgyaltatott Esperesnek az elnökileg elintézett ügyekről szóló jelentése. (Lásd mellékletet)

Egyházmegyénk közgyülése Esperes jelentését az elnökileg elintézett ügyekről általában tudomásul veszi, intézkedéseit jóváhagyja és megerősiti a következőkben :

ad. 1. 2. 3. 7. 8. 9. 13. a presbytériumok határozata és bemutatott okmányaik alapján azon intézkedéseit, hogy

Bokorné Mike Vilma okl. tanitót az 1930/31 évre a f.-gyarmati rendes,
Juhász László „ „ a mezőbajji kántor,
Golián Margit „ „ 1930/31 évre az ágyai helyettes,
Kiss Lajos „ „ a nagyszalontai ideiglenes,
Makai Katalin okl. nélküli „ 1931 jan. 1-töl 1931 jul. 1-ig a városfenesi ideiglenes tanitói,
Karikó Jenő okl. tanitót 1930 nov. 10-töl 1931 jul. 1-ig az aradi ideiglenes hitoktatói, végül
Kóós Elek okl. tanitót 1930/31 évre a bélzeréndi helyettes tanitói állásban megerősitette.

ad. 4. püspöki kirendelés alapján azon intézkedését, hogy Kovács Zoltán segédlelkész aradi hitoktatói szolgálatától felmentve, Csécsi Imre aradi lelkész mellett minden lelkészi teendőt végezhessen,

ad. 5. 6. 10. 11. 12. 14. 15. 16. a presbitériumok határozata alapján azon intézkedéseit, hogy az ágvai egyház földhaszonbérlőinek a gazdasági válságra tekintettel 30%-os bérengedményt adhasson, azzal a kikötéssel, hogy ha a bérlők a fizetési határidőket be nem tartják, az eredeti bérösszeg hajtandó be ;

hogy a feketetóti egyház uj harangjai vételár hátralékának kifizetésére 10 q magtári buzát eladhasson és 12.000 Leit kölcsönözhessen, az utóbbit azzal a kikötéssel, hogy a kölcsön az év végéig visszafizetendő ;

hogy erdőgyaraki egyház 20.000 Lei ideiglenes kölcsönét csak az 1931-ik évben erre előirányzott összegből fizesse vissza és hogy az iskolák tüzifa szükséglete céljára 3.000 Lei kamatmentes kölcsönt vehessen, melynek visszafizetésére a harangalapnak 1931 január havában befolyó kamatát felhasználhassa ;

hogy a feketetóti egyház 2337 Lei engedélyezett ideiglenes magtári kölcsönét akként fizesse vissza, hogy a magtárnak csak 1.000 Leit adjon, 1.000 Leit harang-kölcsönének törlesztésére, 337 Leit pedig a központár kiadásainak fedezésére fordithasson visszafizetés kötelezettsége nélkül :

hogy a cserméi egyház központára az egyház alapjaiból 6 hóra 2.000 Leit kölcsön vehessen ;

hogy a szintei egyház 4546 Leit kitevő alapjait az év végéig kölcsön vehesse ;

hogy az árpádi egyház 8276 Lei orgona alapját rövidlejáratu kölcsönképen felvehesse ; végül

hogy a varasfenesi egyház meg nem határozott összegü egyháztentartási alapját az év végéig törvényes kamataival való visszafizetés kötelezettsége mellett kölcsön vehesse.

12. szám Egyházmegyénk közgyülése egy egyházmegyei belmissiós diakonissa állás szervezésének szükséges voltát érezve, 61—1930 számu határozatával megbizta Jakab Viktor belényesi lelkészt, hogy a diakonissaképző intézet igazgatóságától szerezzen információt egy diákonissa fizetési igénye s alkalmaztatásának módozatai felől, egyben felhivta Arad, Nagyszalonta, és Belényes egyházközségeket, hogy presbyteri gyüléseikben és nőszövetségeikben történő megtárgyalás után tegyenek ajánlatot, milyen összegü ál-

landó anyagi hozzájárulást vállalhatnának a diakonissa müködési központjának gyülekezetünkben való biztosithatása érdekében. Jakab Viktor megbizatásában eljárt, a felhivott egyházközségek is nyilatkoztak. A diakonissa lelkipásztor válaszából az vehető ki, hogy az intézet megfelelő képzettségü diakonissát azonnal nem tudta küldeni. A nyilatkozattételre felhivott egyházközségek presbytériumai viszont a minden jóakaratot elsöprő gazdasági válság s az egyházaknak ebből folyó nehéz anyagi helyzete miatt az állás létesitéséhez a központ részéről nélkülözhetetlen anyagi hozzájárulást nem tudják biztositani.

Egyházmegyénk közgyülése a kapott kedvezőtlen válaszra és nyilatkozatokra tekintettel az egyházmegyei diakonissa állás szervezését későbbi kedvezőbb időpontra halasztja.

13. szám. Jakab Viktor tanügyi előadó beterjeszti a Tanügyi Bizottság által 1930. április 8-án letárgyalt és elfogadott tanügyi jelentést.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Magyar református egyházunknak az az ősi meglátása, hogy az anyaszentegyház legértékesebb, szinte hiányozhatatlan intézménye a hitvallásos iskola, nemcsak a régi multban volt igazság, de igazság, sőt sokkal inkább igazság a mi napjainkban. És ha áldott őseink példája valamiben követésre méltó, : elsősorban iskoláinkhoz való ragaszkodásunkban, iránttuk való komoly szeretetünkben, értük hozandó minden áldozatkészségünkben kell ennek a kötelező példának a követését megbizonyitanunk. Hiszen egyházunk éppen abban mutathatja meg leginkább, mennyire krisztusi és anya, hogy miképen akarja és tudja keblére ölelni gyermekeinket, miként tudja számukra értékké, a legnagyobb kincsé tenni, melyhez mind halálunkig ragaszkodniuk kell, Istentől nyert szent örökségüket : magyar református voltukat.

Olyan életbevágóan fontos reánk nézve a mi iskoláink kérdése, hogy hivatalos egyházunknak egyetlen alkalmat sem szabadna elmulasztania ebbeli álláspontjának félreérthetetlen módon és erkölcsi tekintélyének minden erejével való kinyilatkoztatására. Különösen szükség van az ilyen bizonyság tételre akkor, mikor iskola-fentartó egyházaink egyikéről vagy másikáról azt halljuk, hogy közönyösségből, szükkeblüségből, vagy bármi más okból még most sem akarják tanitóiknak azt a keveset se megadni, ami a szó szoros értelmében vett éhezéstől megmentse őket, vagy a már megadott és épen

nem busás fizetést akarják, állami példára hivatkozva, megcsonkitani. És kell a bizonyságtétel, mikor a tények arról beszélnek, hogy több egyház vezetősége, az iskola fejlesztésére hiányok pótlására vonatkozó egyházmegyei elkötelezések és rendelkezések felett, szinte páratlan indolenciával tér napirendre.

Ezek után az iskolák 1930—31-ik tanévének első feléről szóló jelentést a következőkben van szerencsém előterjeszteni.

Egyházmegyénk területén 19 anya és egy leányegyház tart fenn felekezeti iskolát, összesen negyvenöt tanteremmel. Ezekben az iskolákban 29 tanító, 15 tanitónő és egy lelkész végzi a tanitás szolgálatát. A tanitók közül 36 rendes, 8 helyettes tanító Az év folyama alatt meghalt Makay Ilona várasfenesi tanitónő akkor mikor hosszu, küzdelmes szegénység után jobb napokat látott és megismerte a boldogságot is.

10 anyaegyházunkban, (Arad, Belényessonkolyos, Borosjenő, Borossebes, Csermő, Feketetót, Gyanta, Magyarcsèke, Magyarremete és Szentleányfalva) a leányegyházakban és szórványokban gyermekeink más felekezeti iskolába, vagy állami iskolába járnak. De iskolát fentartó egyházközségeink közzül is járnak nagyobb számmal tanköteleseink állami iskolába Anton, Árpádon, Erdőgyarakon, Nagyszalontán és Nagyzerénden.

I. A tanulók : Tankötelesein k beiratkozásáról a következő statisztika számol be. Egyházmegyénk tankötelesеinek száma, 7-től 14 éves korig, 5556 (2881 fiu, 2675 leány). Ebből református felekezeti iskolába jár 3056 (1552 fiu 1054 leány) más vallásu magyar nyelvü felekezeti iskolába jár 31 gyermekünk (18 fiu, 13 leány). Magyarnyelvü állami iskolába 847 fiu, 801 leany, összesen 1648 tanköteles iratkozott be, románnyelvü állami iskolába pedig 285 (fiu 139, leány 146). 3 növendékünk jár német nyelvü iskolába. Magyar nyelvü felsőbb iskoláknak 122 (71 fiu, 51 leány), román nyelvü felsőbb iskolának pedig 265 (180 fiu, 85 leány) református tanköteles gyermek a növendéke. Végül iskolába nem jár 69 fiu és 77 leány, összesen 146 gyermek.

A folyó tanévben, a tavalyihoz képest az iskolakötelesek száma 224-gyel, az állami iskolában járók száma pedig 777-tel szaporodott. Az utóbbi adat érthetetlen és fájdalmas lenne, ha az iskola vezetőségek által kitöltött kérdőivek feleletei elbirnák a hitelesség kritériumát és a statisztikai kép a valóságot tüntetné fel. Sajnos azonban több helyen — multban és jelenben — a kérdőivek „kapásból“ töltetnek ki, anélkül, hogy az adatok valódiságára ügyel-

nének s hogy az egészből lelkiismereti kérdést csinálnának. Igy nincs okünk feltételezni, hogy az állami iskolákba járók száma kárunkra ennyire eltolódott volna.

Az itt felsorolt adatok azonban csak a beiskolázásra vonatkoznak, de sem tanügyi bizottság, sem az egyházmegye elé nem kerülnek az évvégi statisztikai adatok. Igy egyházmegyénk sem maga nem látja iskoláink egy-egy tanévének teljes képét, sem dokumentálni nem tudja azt. Nem lenne hiába való munka a főtiszt. püspöki hivatal által leküldött kérdőiveket feldolgozni és eredményeit az őszi egyházmegyei gyülés elé terjeszteni.

II. Az iskolák felszerelése. A jelentések szerint iskoláink irattára mindenütt rendben. A szükséges naplók meg vannak és rendben vannak Az iskolai butorzat ellen is csak Belényesujlakon emelhető kifogás. Tanszerekkel nyolc egyház iskolája van teljesen felszerelve, mig 12 csak részben dacára annak, hogy az egyházmegyei jegyzőkönyvek tanusága szerint mindenik egyház többször is elkötelezteteti a hiányok pótlására. Vizesedény minden iskolában van. Növendékeink ugy a vallásból, mint a közismereti tárgyakból az egyházkerület által elrendelt tankönyveket használják, és azokkal el is vannak látva. Iskolai könyvtár, még pedig mind a három csoporttal, egy egyházközségünk iskolájában, Erdőhegyen van. Két csoporttal tiz egyházban (Ágya, Árpád, Belényesujlak, Bélzerénd, Feketegyarmat, Gyorok, Nagyszalonta, Nagyzerind, Tenke, Vadász), egy csoporttal pedig az erdőgyaraki iskolában. Pankotán most szervezik, hét iskolánál egyáltalán nincsen könyvtár. (Ant, Belényes, Kisnyégerfalva, Köröstárkány, Mezőbajj, Tamáshida és Várasfenes). Köri látogatók mindenütt felhivták az egyház és iskola vezetőségének figyelmét az iskolai könyvtárak fontosságára. Igazgatói állás tizenegy iskolánál van szervezve, igazgatói tiszteletdijat azonban csak három egyház ad (Árpád 2000, Nagyszalonta 6000 és Nagyzerénd 100 leit.

III. Közegészségügy: A tantermek a követelményeknek — Tamáshidát és Várasfenest kivéve — mindenütt megfelelnek. Az ürszékek általában szabályszerüek és tiszták. Az iskolákat mindenütt iskolaszolga takaritja. Rendszeres torna és játékórák tartását minden iskola jelenti. Járványos betegség két egyház tankötelesei között fordult elő (Gyanta és Nagyszalonta), az egész egyházmegyében négy iskolás gyermek halt meg. A közegészségügy általában kielégitő.

IV. Az iskolák szellemi élete: Iskoláinkban a tanitás a törvény-szabta időben, szeptember 15-én kezdődött. A törvényes tanterv, a meglevő tananyagbeosztás tanusága szerint (a várasfe-

nesi egyik tanterem kivételével) mindenütt betartatott. A gyermekek szorgalmas iskolábajárása tekintetében egyedül Belényesujlakon van panasz. Az előforduló mulasztásokkal szemben az iskolák vezetősége és a községi előjáróságok is, a törvény utasitása szerint járnak el. Járványos betegség miatt a tanitás a nagyszalontai iskola két tantermében szünetelt hét-hét napig, — de amint megállapitható volt, egy vagy két helyen szünetelt a tanitó betegsége miatt is. — Kézimunkát egyáltalában nem tanitanak a belényesujlaki és vadászi iskolák I-II. osztályaiban, az erdőgyaraki, feketegyarmati, tenkei és várasfenesi iskolákban. Egyébként fafaragás, papir, agyag és női kézimunka tanitása folyik. Megemlitendő, hogy mig a belényesi egyház 6000 leit állitott be költségvetésébe a női kézimunka tanitás dijazására, több olyan helyen sincsen az bevezetve, ahol pedig a tanitónőnek kötelessége lenne azt tanitani. A magyarnyelv tanitásának eredménye a nagyon gyengétől a kitünőig terjedő széles skálát mutatja. Megnyugtató, hogy a kitünő eredmény van tulsulyban (21 tanitónál), s hogy elégséges eredményt egy iskolában (Köröstárkány: Erdélyi Gyula), gyenge eredményt pedig két iskolában talált csak a dékáni vizitáció, Erdőgyarakon: Csősz Lajosnál és Várasfenesen: Koós Gyulánál). A vallást felekezeti iskoláink közül háromban (Belényes, Feketegyarmat I-II. oszt. és Gyorok) tanitja a lelkész, másutt mindenütt a tanitók. A vallástanitás eredménye 24 iskolában kitünő, 7-ben jeles, 9-ben jó és 2-ben megfelelő (ez a megállapitás azonban teljes elismerést is jelent) és két helyen gyenge. (Csősz Lajos és Koós Gyula tanitóknál). Az állami, vagy más iskolába járó ref. tankötelesek vallástanitását Belényesen, Belényessonkolyoson, Borosjenőn, Borossebesen, Csermőn, Erdőgyarakon, Csegődön, Feketetóton, Gyantán, Magyarcsékén, Magyarremetén (I. II. V.) Világoson és Szentleányfalván a lelkészek, Aradon a hitoktatók, Anton a ref. tanitó, Árpádon, Körösjánosfalván, Magyarremetén (III. IV.), Nagyzerinden pedig a ref. vallásu tanitók végzik kifogástalan szorgalommal és eredménnyel. Nagyszalontáról, ahol pedig háromszáznegyven gyermek jár állami iskolába, se arról nincs értesités, hogy ezeknek a gyermekeknek kik tanitják a hittant, se arról, hogy az állami iskolában végzett hittantanitást a dékáni vizitáció megvizsgálta volna. Különösen kiemeli és dicséretre méltatja a dékáni jelentés Csősz Ferencné, nagyzeréndi állami tanitónőt, ki önként vállalta a vallás és ének tanitását és kitünő eredményt ért el. Dicséretet és elismerést érdemel hüséges munkálkodásáért Kerékgyártó Mihály, körösjánosfalvai lévita-

tanitó is. Műéncket harmincegy tanitó tanit, hisszük a gyermekek örömére, a szülők boldog megelégedésére és Istennek dicsőségére is.

V. Vallás-erkölcsi élet: Az iskolai életnek olyan területe ez, melyen komoly és érdemleges következtetést statisztikai alapon alig lehet levonni. A kimutatások szerint megállapitható, hogy minden nap, vagy legalább hetenként 2—3 köznapon tizenhat iskolát fentartó egyházban viszik gyermekeinket Istenházába. Bélzerénd és Nagyszalonta csak vasárnapi és ünnepnapi istententiszteletre való járást jelez, mig Ágya és Taméshida ezt a tágértelmü feleletet adja: „a gyermekek minden alkalommal járnak a tempomba". Azokban az egyházakban, ahol állami iskola van, csak a vasárnapi és ünnepnapi istentiszteletekre járhatnak gyermekeink. A vasárnapi iskola minden egyházban megkezdette müködését. Ebben az egyházépitő munkában harminc tanitónk vesz részt s több helyen csak a tanitók vezetik azt. Micsoda perspektiva bontakoznék ki egyházunk jobb jövője felől, ha ez az áldott munka mindenütt valóban komoly és lelkiismeretes lenne. Iratterjesztés van, illetve vallásos gyermeklap (Az én kicsinyeim) jár összesen tizenkilenc egyház községünkben.

A dékáni vizitációkon, melyek az egész egyházmegyében február hóban folytak le, a dékán urakon kivül részt vettek Csősz Lajos, Madaras Károly, Nagy Péter, Juhász Lajos, Csősz Ferenc és Benke Béla tanitók, Ujvárosi Teréz tanitónő s a dékáni látogatás mindenütt számbavette az irásbeli dolgozatokat s a füzeteknek évvégére való összegyüjtését elrendelte.

Az egyes felekezeti iskolákban tapasztalt hiányok és mulasztások megszüntetésére tanügyi bizottság a következő javaslatokat teszi.

Ágya. Presbyterium intézkedjék, hogy ref. tankötelesеink mindnyájan beiskoláztassanak. Tanitónő a nőikézimunka tanitásának bevezetésére kötelezendő.

Kisnyégerfalva. Presbytérium a hiányzó térképek beszerzésével legyen segitségére a minden dicséretet megérdemlő lévita-tanitó munkájában.

Belényesujlak. Presbyterium szigoru felelősség terhe mellett elköteleztetik, hogy a beiskolázatlan tankötelesеket minden törvényadta eszközzel kényszeritse iskolába járásra. Ujolag felhivandó az egyház vezetősége a rozoga iskolai padok kicserélésére, — tanitónő pedig — a női kézimunka tanitására.

Bélzeréndben a hiányzó taneszközök beszerzendők, az iskolába nem járó gyerekek beiskolázandók.

Erdőgyarak. Csősz Lajos tanitót egyházmegyénk felhivja, hogy ugy a vallásból és magyar nyelvből, mint a közismereti tárgyakból tapasztalt fogyatékos és gyenge eredményt komoly és hűséges munkával pótolja, mert nem engedhető meg, hogy az egyház által nagy áldozatok árán fentartott iskolában értéktelen munka folyjék.

Erdőhegy. Tanitónő keressen és találjon alkalmat, hogy a női kézimunkát a felsőbb osztályokban is tanithassa.

Feketegyarmat. Presbytériumnak a felekezeti iskolához való ragaszkodás különös figyelmébe ajánltatik s figyelmezteti egyházmegyénk arra a körülményre, hogy az egyház által felállitandó uj tanterem és harmadik tanitói állás fentartása, az egyház hiveinek nem kerül nagyobb megterheltetésbe, mint uj állami iskola épitése és fentartása. Azért minden tőle telhető eszközzel igyekezzék a harmadik tanterem megnyitásához szükséges engedélyeket megszerezni s megszervezéséhez mielőbb hozzátogni. Addig is azonban a félnapos tanitási rendszer bevezetésével szüntesse meg az iskolák tulzsufoltságát. Az iskolai felszerelés hiányai pótlandók.

Kisházán Várkonyi Imre előkönyörgő szigoruan köteleztetik, hogy ottani hét református gyermekünk valiáso; nevelését viselje lelkén s mulasztását pótolja.

Gyorok. Az egyház elköteleztetik a tanitói állásnak rendes tanitóval leendő betöltésére.

Köröstárkány. Presbytérium felhivandó, hogy az I—II osztályosok iskolájában az ürszéket vakoltassa be. — Erdélyi Gyula igyekezzék a magyar irás — olvasásból is eredményesebb munkát végezni. — Tanitónő pedig a női kézimunka tanitását vezesse be.

Mezőbajj. Presbytérium figyelmét felhivja egyházmegyénk arra a körülményre, hogy egy uj állami iskola épitése és annak fenntartása semmivel sem kerül kevesebbe az egyház hiveinek, mintha az egyház maga oldja meg az iskolák tulzsufoltságának kérdését, harmadik tanterem és tanitói állás felállitásával. Épen azért egyházmegyei közgyülésünk joggal elvárja, hogy az egyház vezetősége minden tőle telhető eszközzel megszerzi az erre vonatkozó államhatósági engedélyeket s a legnagyobb áldozatkészséggel inditja meg a harmadik tanterem és tanitói állás megszervezésének munkáját. A munka eredményeiről az őszi egyházmegyei közgyülésre tegyen elentést.

Nagyzerénd. Presbytériumnak elrendeli az egyházmegyei közgyülés, hogy a III—VI tiuosztály tantermében az elkorhadt padlózatot javittassa ki, vagy teljesen ujitsa meg. A még mindég hiányzó tanszereket pedig szerezze be.

Nagyszalonta. Az állami iskolába járó gyerekek vallástanitásáról jövőben jelentés teendő, a tanitás eredménye pedig ugy a dékáni, mint az évvégi (esperesi) vizitáció által ellenőrizendő.

Tamáshida. Presbyterium elköteleztetik egy uj tanterem épitésére. A hiányzó tanszerek beszerzendők. Egyházmegyei közgyülésünk figyelmébe ajánlja az egyház vezetőségének, hogy az egyházkerület által megállapitott tanitói fizetés kiszolgáltatására nemcsak az egyházi, hanem az állami törvények is kötelezik az iskolafentartót; ezzel kapcsolatban tanitót utasitja, hogy jogigényével forduljon az e. m. közigazgatási birósághoz.

Tenke. A kézimunka tanitás bevezetendő. Különösképen módot kell találni a tanitónőnek a nőikézimunka tanitás bevezetésére a felsőbb osztályokban is.

Várasfenes. Egyházmegyénk felhivja presbyteriumot, hogy okos előrelátással létesitsen iskolai alapot, arra a nemsokára bekövetkező időre, mikor régebbi iskolájának tantermét ujjá kell épitenie. Koós Gyula helyettes tanitó szigoruan elköteleztetik tanitói hivatásának komoly betöltésére. Iskolájában az összes tantárgyakból tapasztalt hiányokat és eredménytelenséget még az év vége előtt okvetlen pótolja, mert ellenkező esetben nem számithat iskoláinknál leendő elhelyezkedésre. A haladási naplót készitse el és pontosan vezesse, alkalmazkodjék a tantervhez és a tananyag beosztáshoz.

Egyházmegyei gyülésünk, tanügyi bizottság jelentését tudomásul véve

I. mélységes komolysággal és meggyőződéssel tesz bizonyságot arról, hogy felekezeti iskoláinkat egyházunk legdrágább, életfentartó intézményének ismeri és azoknak fenttartását, fejlesztését, felvirágoztatását, oltalmazását ugy az egyetemes egyház, mint egyes egyházközségeink egyik legnagyobb és Istentől reá ruházott kötelességének tartja. Aggódo szomoruasággal hallja, hogy akad református egyház, mely ezt az igazságot nem akarja megérteni és ezt a kötelességet nem akarja vállalni, vagy a már vállalt kötelessége alól ki akarja magát vonni. Azért minden egyházközségünket, azok hivatalosait, és hiveit kéri és el is

kötelezi iskoláink iránt való hüségre, áldozat-készségre és féltő szeretetre,

II. felhivja lelkészeinket, tanitóinkat, hogy az iskolai jelentő és statisztikai iveket ezután azzal a pontos lelkiismeretességel töltsék ki, melyet az iskolai ügyek komolysága, az egyház hivatalosaitól joggal meg követelhet,

III. hogy az egyházmegyei közgyülés iskoláink egész évi müködéséről teljes és világos képet nyerhessen, jövőben a főtiszteletü püspöki hivatal által kiadott s az iskolai év végén kitöltendő statisztikai ivek a tanügyibizotság által feldolgozandók és azok eredményei az őszi e. m. gyülés elé terjesztendők.

IV. A hiányok megszüntetésére vonatkozó javaslatokat határozati erőre emeli, a meghagyások teljesitésére az illetékes egyházak presbytériumait és tanitókat elkötelezi és végül felhivja az évvégi esperesi vizitáció tagjait, hogy az intézkedések végrehajtását az egyes iskoláknál őrizzék ellen.

a.) Olvastatik Nagy Zoltán belényesujlaki lelkész, köri iskolai dékán ezen állásáról való, 3—1931 sz. lemondó levele.

Egyházmegyei közgyülésünk Nagy Zoltán lemondását, indokaira való tekintettel sajnálattal elfogadja, lelkiismeretes munkásságáért köszönetet szavaz; tanügyi bizottság javaslatára az igy megüresedett belényesi köri dékáni állásra Jakab Viktor belényesi lelkészt választja meg.

14. szám. Nagy Zoltán missiói előadó beterjeszti az 1930 évről szóló belmissiói jelentését.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházunk beléletébe való betekintés annyit jelent, mint mikor egy élő organizmus szerveinek müködését megvizsgáljuk és a talált szimptomákból a szellemi értelemben vett diagnozist összeállitjuk. Ezt óhajtom megtenni Isten segitségével, amidőn egyházaink belmissiói munkálkodásáról a rendelkezésemre álló jelentések alapján képet akarok alkotni. Azt hiszem, nem kétséges, hogy egy élő organizmus csak abban az esetben fejlődhetik, ha szervei kitogástalanul müködnek, amely természeti igazság fokozott mértékben áll református egyházunk organizmusára, amelyben belmissiói szerveink végzik létharcunk ez

idején magasztos és felelősségteljes életmüködésüket. Hogy miképen, azt még jeles grafológiai ismeretek birtokában sem tudhatnám pontosan megállapitani, mert a betük ugyan sok mindent nyilvánvalóvá tesznek, de sok mindent el is takarhatnak. Igy tehát, ha meg is rajzolom a belmissiói állapotok képét, az csak halvány konturkép lesz, amelynek vonalai mellett ott lappang a valóság igazi pozitiv képe s amelynek megszinesitése azokra a Krisztusban élő lelkekre vár, akik életfelelősségnek és létkérdésnek érzik a belmissiói munkát s akik már tudják, hogy egyházaik viharban uszó hajók, amelyeknek megmentésére szolgáló eszközöket szinte a tizenkettedik órában a belmissiói munkák és módszerek szolgáltatják. Ilyen módszeres eszközök az igehirdetésen és liturgiális functiókon kivül a vasárnapi iskola, bibliaköri munka, ima óra, pásztori látogatás, házi istentisztelet, nőszövetség, ifjusági egylet, énekkar, vallásos estély, gyermekistentisztelet és ünnepélyek cim alatt összefoglalható lélekmentő és egyházépitő munkák, amelyek mindenike megtalálható egyházmegyénk belmissiói életében, természetesen a helyi érdekeknek és kivánságoknak megfelelő átformálódásokkal, amelyek sok helyen nagyon is eltérnek az előirásos formáktól.

Jelentésemet ezeknek előrebocsátasával ugy kontempláltam elkésziteni, hogy az egyes egyházközségek belmissiói munkáját a Bizottság előtt letárgyaltatván, azokat általánosságban is összefoglalom és csak ezután teszem meg az egyházmegyei közgyülés plénuma elé terjesztendő javaslataimat. De mindjárt e helyen szükségesnek látom kérni jelentést tevő lelkésztársaimat, hogy az egyes belmissiói munkaágakról ne tegyenek általános jelentést, hanem részletezve számoljanak be az egyes ágakról, mert csak igy lehet pontos és kimeritő egyesitett jelentést késziteni.

Az egyes egyházakkal foglalkozó részletes jelentés bizottsági feldolgozása után tehát a következőkben van szerencsém összefoglalni egyházmegyénk belmissziói munkáiról szóló jelentésemet :

A 29 anyaegyház lelkészeinek belmissiói jelentését áttekintve, megállapitható, hogy hoszabb lélegzetü jelentést

küldött be: Arad, Belényes, Belényesujlak, Borosjenő, Gyanta, Magyarcséke, Nagyszalonta, Tenke. Megállapitható továbbá hogy a jelentések több, mint 50 százaléka papiron pompás nekilendülést igér és mutat. Ugyszólván tehát most már mindenütt megindult valamilyen formában a belmissiói munkálkodás Sőt vannak helyek, ahol már letagadhatatlan produktumai is konstatálhatók a belmissiói szellem müködésének. Valóban az uj korszellem levegője lengedez templomtornyaink, imaházaink, iskoláink és főleg parochiáink körül s megállapitható, hogy ahol egy-egy égő sziv, egy szent lángra gerjedt lélek munkához kezd, ott a didergő lelkek körülveszik, hogy évszázados dermedtségükből felocsudva, felmelegedjenek. Hossszadalmas volna minden reményteljes mozzanatot felsorolni, de mégsem hallgathatjuk el, hogy Aradon komoly rendszeres munka folyik, Belényesen az öntudatos magyar kálvinista szellem termi egymásután áldásos gyümölcseit; Belényesujlakon nagy akadályok után most már lendülettel megindult az ujjáébredés. Borosjenőn is vannak, akik a régi zarándi ősök csontjai fellett a szellemi tavasz hirnökeiként járják be a missiói területeket. Feketetót precizitással áll helyt a belmissiói munkálkodásban. Gyanta a belmissiói munka terén imponáló an uj és minta-klasszist adott, a magyarcsékei munka pedig egy veszendőbe került missiói egyház megmentését, sőt felvirágoztatását igéri. Nagyszalontát is megmozgatta a belmissioi szellem s az uj vérkeringés hatása alatt uj szellemi arcszint nyert a hatalmas gyülekezet. Pankota is szép hivatást tölt be a Hegyalján, mig Tenke a belmissiói munka terén ugy szellemiekben, mint ennek gyümölcseiként anyagiakban is példátadó uttörő munkát végzett.

Nem lehet azonban csodálkozni azon, hogy a fénnyel együtt jár az árny is, vagyis vannak még bizonytalan kisérletezések, sőt várakozások, néma helyek, ahol „száraz ágon hallgató ajakkal“ várnak a biztosabb holnapra. De nem csoda, hiszen a belmissiói munkálkodás számára még nem készült el a mérföld-járó cipő S ha vannak a nagy organizmus lélegzetvételében kihagyások vagy ha beteges tüneteket is észlelünk, a nagy Assimilátor, az áldott orvos közeleg és egymás terhét hordozva és elviselve

mégis összeolvadunk és megerősödünk a belmisszió szent munkájában.

Legyen e néhány szó elég arra, hogy ebből mindannyian érthessünk, akikre Isten veszendő lelkeket bizott.

Egyházmegyénk közgyülése a Belmissiói Bizottság által részleteiben és általánosságban letárgyalt belmissiói előadói jelentést tudomásul veszi, elfogadja és kimondja, hogy

a) elismeréssel adózik mindama lelkeknek, akik a sokszor gyötrő, fárasztóan terhes, de gyönyörüséges lélekmentő munkában már eddig is szép eredményeket tudtak felmutatni.

b) Az egyes jelentésekben észlelt hiányokat nem sorolja fel egyenként közgyülésünk, hanem felhivja a jelentést tevő lelkészeket, hogy addig is, amig a belmissziói kérdőivek elkészülnek, igyekezzenek jelentésükben minden hivatalosan elrendelt vagy saját kebelükben kezdeményezett missiói munkáról pontos és részletezett jelentést beküldeni.

c) Gyorok nem küldvén jelentést sem a határidőre, sem a közgyülésre, nyomatékosan felhivatik, a gyülekezetben folyó belmissziói munkákról e figyelmeztetés kézhezvétele után azonnal jelentést tegyen.

a szám. Nagy Zoltán belmissiói előadó előterjeszti az Esperes Urnak még az év elején hozzá intézett ama leiratát, hogy az egyházkerületi közgyülés 208 b. sz. határozata értelmében a kerületi missiói konferencián hallottakról a lelkészi körök értekezletein előadást tartson.

Az előadó készséggel vállalkozik e megbizatás teljesitésére, sőt a maga részéről egyenesen kéri, hogy tisztán eszmecsere megindítása, vagy ha ugy tetszik egy kötött tárgyról való előadás végett szivesen megjelenik meghivásra a köri értekezleteken, mert az előadói állással ez a munka is össze van kötve. De kéri az egyházmegyei közgyülést, hogy ezeknek az utaknak a költségeiről legalább olyan értelemben gondoskodjék, hogy ahol egy ilyen kiszállás persely vagy más bevételei nem fedeznék az uticköltséget, ennek pótlásáról az egyházmegye pénztára gondoskodjék.

Egyházmegyénk közgyülése a maga részéről is üdvösnek, sőt szükségesnek látja a lelkészkörök közötti emez összekötettés megszervezését s kimondja, hogy a missiói előadó, — amennyiben ideje és gyülekezeti elfoglaltsága megengedi s ha erre meghivást kap — jelenjék meg az egyes körökben. Azonban, mivel az egyházmegyei pénztár ezidőszerint túl van terhelve, az utazások költségeinek pótlásáról nem gondoskodhatik, hanem a meghivó körök vagy egyházak gondoskodjanak az esetleg felmerülő költségek fedezéséről.

15. szám. Nagy Zoltán missiói előadó beterjeszti a nagyszalontai egyházmegye egyházaiban 1930-ban végzett missiói munkálkodásról szólo jelentését.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

A magyar református egyház eredeténél és rendeltetésénél fogva méltán viseli az ecclesia militans — nevet, mert négy évszázados létharcán kivül még missiói harcát is meg kellett vivnia minden vonalon, ahol a szórványosan lakó protestáns hiveket a közöny, a csábitás és elnemzetlenités veszélye fenyegette. S ugy látszik, hogy ez a harc, nem hogy szünne, de fokozott mértékben áll és fokozott munkát kiván azoktól, akik küzdő egyházunk győzedelmét is látni kivánják. Ezt a célt szolgálja az a szórványmissió, amely egyházmegyénkben is folyik a nehéz viszonyok adta keretek között. Mert az tény, hogy megnehezedett az idők járása felettünk és akadályok tornyosulnak a missiói ösvényeken haladni akarók elé; azonban a jelentésekből megállapitható az a tény is, hogy még mindig nem érezzük kétségbeesettnek a helyzetet és a külső missiói munkálkodásban van egy kis halogatás. Nem akarjuk meghallgatni a megbomlott korszellem farkasorditását és e miatt sok bárány elvész a missiói területeken. De ha az is kitünik a jelentésekből, hogy Isten kegyelméből való missionáriusaink is vannak, ez csak erősiti ama hitünket, hogy az Ur kegyelmének árama ma is ömlik egyházunk felé és ez a mi küzdő anyaszentegyházunk, kezében a rábizott ige fegyverével előbb-utóbb triumfálni fog.

Sajnálom, hogy egészen kimerítő pontos jelentést nem adhatok, miután a beérkezett jelentések sem adnak pontos helyzetképet az egyes szórványokról. Épen azért e helyen is tisztelettel kérem a jövőben jelentést tevőket, hogy az egyházkerület által megadott sablon betartásával pontos és mindenre kiterjedő jetentéseket adjanak missiói körzetünk hiveiről, még abban az esetben is, ha bármely okból munkát nem végezhettek közöttük.

Ezeket előrebocsátva, a szórványmissiói munkáról a következőket van szerencsém beterjeszteni :

Egyházmegyénkben 14 olyan egyház van, ahol szórványokról és azokban missióról beszélni lehet s ezekben a missiói körökben a létszám a következő : Szintei kör 202, csékei 102, gyantai 235, borosjenői 250, borossebesi 109, seprősi 30, erdőhegy-kisjenői 126, feketóti 48, nyégerfalvai 80, nagyszalontai 373, pankota-világosi 254, szentleányfalvai 69, tenkei 174, vadász-simonyifalvai 84. Ezeken kivül említést lehet még tenni az aradi, belényesi és magyarremetei szórványokról, közel 200 lélekkel s igy a jelentések szerinti összes létszám 2349, ami az elmult évhez viszonyitva 145 lélekkel való gyarapodást jelent.

Tekintettel arra, hogy vannak segélyezett és nem segélyezett missiói körzeteink, van szerencsém első sorban a segélyezett körökről szóló jelentésemet beterjeszteni.

Ezek után a következőkben van szerencsém összefoglaló jelentésemet a szórványmissiói munkáról előterjeszteni.

Az egyes körlelkészek körzetük hivei között a lehetőségek szerint igyekeztek eredményes munkát végezni, azonban ugy látszik, hogy a nehéz gazdasági helyzet anyagi gondjai a szellemi munkálkodásra is sulyos keresztet raknak s ez az oka legfőképen, hogy a szórványmissiói munkálkodás az előbbi év eredményeihez viszonyitva némi hanyatlást mutat, ami pedig sajnos azt jelenti, hogy a beteg még jobban megbetegszik és az ellenség látván a harci készség megfogyatkozását, támadásait csak fokozni fogja. Azonban távol legyen most a pessimista lemondás, mert borongó ködben derengő fénysugarak is vannak és örömmel számolhatunk be arról, hogy az Ágya-szintei kör a 2000 leu évi segély által egy kis lélegzethez jutott,

a magyarcsékei kör Versényi Sándor lelkészben és missiói lelkületü feleségében világító fényforrást nyert s a munka eredményesen folyik tovább, amelynek folyamán e nagy missiói terület hivei között a protestáns szolidáritás életet termelő tudata kezd mind jobban kialakulni. De ott van a hollódi góepont körül 22 református család, kiket a távolság és a szegénység okozta anyagi akadályok miatt nem tud még belekapcsolni az áldásos missiói munka áramkörébe. A gyantai missiói körben Tenkeszéplak is erőt nyert a 2000 Leu évi segély által és remélhető, hogy a kört vezető és föltétlen garanciát jelentő missiói erők a közel 100 atyánkfiát összefogják tartani. A borosjenői kör sem maradhat el a többiek mellett s miután az ott nagyszámban élő hivek veszendőbe nem juthatnak, ennek a körnek is feltétlenül segély utalandó ki a zarándvidéki protestáns ősök szellemei iránti kegyeletből is, mert igazán sok az aratni való. Uj missiói erőforrást kapott Kisnyégerfalva is, melynek lévitája imádkozó hittel forgatja az ige fegyverét, míg a Szalonta- vidéki hivek látogatásának a megindulása, és a vadászi kör élénk megmozdulása szép reménnyel biztat. Feketót körzete igen jó kezekben van, míg a csermői kör fiatal lelkészétől várni fogjuk a lendületes munkát, a szentleányfalvai körzetben az áldásos mozgékonyságot, mely meghozza ott is a maga várvavárt biztos gyümölcseit. S végül a borossebesi, erdőhegyi, pankotai és tenkei kör szétszórt hiveit, akinek meglátogatása anyagi erőforrások hijján az elmult évben sajnos nem volt lehető, Isten után egyházi főhatóságunk pártfogó jóindulatába ajánljuk s reménykedünk, hogy ezeken a pontokon is elérkezik a megmozdulás időszaka.

Egyházmegyei közgyülésünk a Missiói Bizottság jelentését általánosságban és részleteiben elfogadván kimondja, hogy :

a.) elismerését fejezi ki az ágyai, csékei, gyantai, borosjenői, feketóti, kisnyégerfalvai eredményekért, örömmel üdvözli a nagyszalontai és vadászi megmozdulást és bizakodással tekint a többi missiói körök ébredezése felé is.

b.) Felhivja egyházmegyénk közgyülése az összes missiói körvezetőket, hogy addig is, amig megfe-

lelő jelentő ivek nem állanak rendelkezésre, jelentéseiket az egyházkerület által megállapitott és gyakorlatban is lévő sablon szerint terjesszék be, még ott is, ahol érdemleges munkát a szórványokban nem végezhettek. Mert az evidenciában tartás elmulasztása maga után vonja, hogy lassanként elkallódnak a legbecsesebb szellemi értékeink.

c.) A borosjenői missiói kör részére kért segély megadását párttogólag terjeszti fel az egyházkerületi közgyülés elé és annak összegét 6000 Leuban javasolja megállapitani.

d.) Az ágyai missiói kör lelkészének ama kérését, hogy az általa fizetett egyházkerületi köztartozások megtérittessenek és hogy a jövőben ezek alól mentessék fel, tudomásul veszi és felhivja körlelkészt, hogy miután most már egyházkerületi segéllyel gondozza körzetét, nem lesz nehéz a sérelmezett köztartozások fizetését az illetékes fiókegyház hiveivel elintézni.

e.) A magyarcsékei körlelkésznek a hollódi missiói gócpont megszervezésére és továbbvezetésére vonatkozó áldozatos törekvését örömmel figyeli és reméli, hogy az egész magyarcsékei missiói kör gondozására folyósitott évi 6000 Leu segély okos beosztással a hollódi hivek gondozásának financirozására is elegendő lesz, az ujabb 2000 Leus segélypótlék folyósitását nem javasolhatja.

f.) A gyantai lelkész ama kérését, hogy a tenkeszéplaki segély állandó jellegüvé legyen, azzal a pótlással, hogy abból 500 Leu, épugy, mint tavaly is történt, az előkönyörgő széplaki gondnoknak átadható legyen, elfogadásra ajánlja az egyházkerületnek.

16 szám. Az egyházmegyei Nőszövetség a szokásos évi közgyülését április 8-án délelőtt 11 órakor programszerüen megtartotta. S bár az elmult év alakuló közgyülésének látogatottságához mérten egy kis lanyhaság mutatkozott, mindamellett a lelkesedésben nem volt hiány, sőt lehet mondani, a lelkes öntudatra ébredés jelei s az ezt igazoló spontán megnyilatkozások azt igazolták, hogy a Nőszövetség gyermekkorának abba a stádiumába jutott, amikor járni kezd.

A közgyülés is most már áhitattal kezdődött, amit Luk. 10, 38-42 bibliai szakasz alapján Nagy Zoltán belényesujlaki lelkész tartott a Nőszövetséget fenntartó amaz „egy szükséges dolog"-ról. Majd Dohi Árpád, a tavaly ideiglenesen megválasztott tisztikar titkára tartotta meg a gyülekezetek nőszövetségi munkájáról szóló összefoglaló évi jelentését, amely után élénk eszmecsere indult meg, amely különösen a vidéki kiküldöttek részére sok épületes tanuságot nyujtott. Kimondotta ezután a közgyülés, hogy a nőszövetségi tagozatok tagsági dijaikat ne a tagjaikra vetett taxaként küldjék be, az egyházmegyei nőszövetség pénztárnokához, hanem egy tetszés szerinti, de létszámuk arányának megfelelő összeget, amely azonban évi 100 Leinél kevesebb nem lehet. Arra nézve is határozott a nőszövetségi közgyülés, hogy a jövőben lehetőleg az egyházmegyei közgyüléssel össze nem eső külön napon tartsák meg az évi közgyülést és hogy a megnyitó áhitaton kivül minden alkalommal a nő szociális helyzetével, vagy a nőszövetségi munkával foglalkozó előadás is tartandó. Végül pedig a tavaly ideiglenesen megválasztott tisztikart három évi mandátummal ujból megválasztottnak deklarálta az egyházmegyei nőszövetség közgyülése, amely énekkel és imádsággal ért véget.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel veszi tudomásul a Nőszövetség életképességét bizonyitó jelentést s a maga részéről is szivesen megerősiti a lefolyt közgyülés határozatait. Egyben pedig, miután a Nőszövetség müködése a missiói munkával szorosan összefügg, felhivja Nagy Zoltán missiói előadót, hogy a nőszövetségek munkálkodásáról az egyházközségi tagozatok által beküldött jelentésekből egy összesitett jelentést készitsen, amely részleteiben előterjesztendő, mint titkári jelentés a Nőszövetség évi közgyülésén, mig az egyházmegye tavaszi közgyülése elé röviden és általánosságban a jelentés kivonata szintén beterjesztendő, a jegyzőkönyvbe leendő felvétel végett.

17 szám. Olvastattak és tárgyaltattak a számvevőszék alábbi jelentései :

a.) Rendben találta és jóváhagyásra ajánlja az e. m. számvevőszék az ágyai, szapáryligeti, szintei, anti, aradi, árpádi, belényesi, belényessonkolyosi, belényesujlaki, bélzeréndi, borossebesi, cserméi, erdőgyaraki, erdőhegyi, feketetóti, gyantai, kisházai, tenkeszéplaki, köröstárkányi, kisnyégerfalvai, magyarcsékei, magyarremetei, mezőbajji, nagyzeréndi, pankotai, szentlászlófalvai, tamáshidai, tenkei,

vadászi, simonyifalvai, világosi egyházak 1930 évi, a gyoroki egyház 1928 s 1929 évi gondnoki, alapitványi, épitési, termény és takarékmagtári számadásait.

Egyházmegyei közgyülésünk az emlitett egyházak gondnoki, alapitványi, épitési, termény és takarékmagtári számadásait jóváhagyja s gondnokok részére az 1930 évről, Gyoroknál az 1928 és 1929 évről a szokásos fenttartások mellett a számadások terhe alól a felmentvényt megadja.

b.) Rendben találta és jóváhagyásra ajánlja az e. m. közgyülésnek a számvevőszék a körösjánosfalvai egyház 1930 évi gondnoki és alapitványi számadásait azzal, hogy a közalapnál fennálló 2700 kor., illetve 1350. lei kölcsönét még f. évben feltétlenül rendezze s arról aug. 31-ig tegyen jelentést számvevőszék elnökének.

E. m. közgyülésünk számvevőszék javaslatára jóváhagyja a körösjánosfalvai egyház 1930 évi számadásait, utasitja azonban nevezett egyházat, hogy a közalapnál fennálló 2700 kor, illetve 1350 lei kölcsönét még 1931-ben, feltétlenül rendezze s arról aug. 31-ig tegyen jelentést számvevőszék elnökének.

c.) Rendben találta és jóváhagyásra ajánlja az e. m. közgyülésnek a számvevőszék a várasfenesi egyház 1930 évi gondnoki és alapitványi számadásait azzal, hogy mivel az előző évben szerepelt cs. Egyed Ferenc-féle 17.391 lei követelése az egyháznak a pénztárszámadás szerint nem lett visszafizetve, sem róla kimutatás nincs, ezért f. év jun. 30 ig tegyen jelentést számvevőszék elnökének, hogy fennáll, vagy kifizettetette e ez?

E. m. közgyülésünk számvevőszék javaslatára jóváhagyja a várasfenesi egyház 1930 évi számadásait, utasitja azonban nevezett egyházat, hogy mivel az előző évben szerepelt cs. Egyed Ferenc-féle 17.391 lei követelése az egyháznak a pénztárszámadás szerint vissza nem fizettetett, sem róla kimutatás nincs, ezért f. év jun. 30 ig tegyen jelentést számvevőszék elnökének arról, hogy fennáll, vagy kifizettetette ez?

d.) Számvevőszék javaslatára

e. m. közgyülésünk nem hagyja jóvá a feketegyarmati, nagyszalontai, borosjenői egyházak 1930 évi számadásait,

s utasitja a feketegyarmati egyházat a következőkre:

1. A 21 és 71 sorszámu bevételi tételeknél a tévedés szerint, amint az ellennyugtákon, vagy a naplóban álle fent,

a valóság szerint kiigazitandó. 2. Az 1929 évi számadásban ki nem tüntetett, de az 1930 évben kifizetett hátralék-tartozások presbitérium által igazolandók. 3. A számadási naplóban és számadási főkönyvben a kiadások cime a valóságnak megfelelően irandó be ; a tételek csoportositása rendszeresen, a költségvetés beosztása szerint történjék. 4. Beterjesztendő a vagyoni állapotról szóló kimutatás (forgótőke, adósság) Az adósságok presbitérium által igazolandók ; a kerületi tartozás, hátralékok pedig a kerületi pénztárnak ez évben kiadott kimutatásával. 5. Az adókivetés és az adófőkönyv zárótételei összhangba hozandók. 6 A számadásokkal együtt visszaküldeni határozza közgyülésünk az egyház 1931-ik évi költségelőirányzatát is azzal, hogy azt a számadásokkal együtt, az esetleg szükségessé váló javitások keresztülvitele után terjessze be lelkész jul. 31-ig a számvevőszék elnökéhez.

A nagyszalontai egyházat számvevőszék javaslatára utasitja e. m. közgyülésünk, hogy az esperesi hivataltól jóváhagyott költségvetési cimletek szerint állitsa össze a számadását, hogy a költségelőirányzat betartását, vagy tullépését tételenként megállapitható lehessen ; különfele kiadásokat ne közös nyugtákon, hanem a költségvetési cimleteknek megfelelőleg szétválasztva, külön-külön nyugtán igazoljon ; megfelelőtlen nyugtáit, ellennyugtáit szabályszerün kiállitott s kellő aláirásokkal ellátott nyugtákkal, ellennyugtákkal cserélje ki. Az ezek szem előtt tartásával elkészitett számadását f. év julius 31-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez, megjegyeztetvén, hogy a Bagossy Ferencz és társai féle, a mostani számadásra vonatkozólag beadott felebbezésre a számvevőszék s az ő javaslata után e. m. közgyülésünk csak a megtörtént pótlások és fentemlitett cimletek szerint s a 17—1912 sz. e. m. hat. alapján összeállitott számadás beérkezte után adhat érdemleges felvilágositást.

A borosjenői egyházat utasitja, hogy nyugtáit, ellennyugtáit megfelelő nagyságu papiron, szabályszerüen kiállitva, tintával irva, összeggel ellátva készitse el (lásd a 179 és 224 sz. nyugtákat) és az igy elfogadhatóan igazolt számadását f. év jul. 31-ig terjessze be a számvevőszék elnökéhez.

e.) Számvevőszék jelenti, hogy számadását nem küldte be Gyorok az 1930 évről.

Számvevőszék javaslatára e. m. közgyülésünk utasitja a gyoroki egyházat 1930 évi számadásainak 1931 jul. 31-ig a számvevőszék elnökéhez beküldésére.

f.) Rendben találtatott az e. m. közpénztárnak Bottyán Pál e. m. pénztáros által készitett 1930 évi számadása, melyet számvevőszékünk elfogadásra ajánl. E szerint:

I. Közigazgatási pénztár állaga : . . . . 6.086·—Lei
II. Közalapi pénztár állaga : . . . . . — — (beszállitva)
III. Parochiális könyvtárdij állaga : . 3.270·—Lei

Összesen : 9.356·—Lei
Fedezet 3 betétkönyvben elhelyezve : 5646·—Lei

Egyházmegyei közgyülésünk e rendben talált számadást elfogadja s Bottyán Pál e. m. pénztárosnak a szokott fenntartások mellett az 1930 évről a felmentést megadja.

g.) Rendben találtatott az e m. gyámintézeti pénztárnak Bottyán Pál gy. intézeti pénztárostól készitett 1930 évi számadása, melyet a számvevőszék elfogadásra ajánl.

Eszerint a gyámintézet összes vagyona : . 143.788 Lei
Ebből kötvényen van, kölcsön . . . . . 102 929 „
Kézi pénztárban . . . . . 10.199 „
Takarékbetét . . . . . 30.660 „

E. m. közgyülésünk e rendben talált számadást elfogadja s Bottyán Pál gyámintézeti pénztárosnak a szokott fenntartások mellett a felmentést megadja 1930 évről.

h.) Rendben találta s elfogadásra ajánlja a számvevőszék Bottyán Pál e. m. pénztárosnak a továbbitott pénzekről készitett 1930 évi számadását.

E pénztár összes bevétele : . . . . 1.678.261 Lei
„ „ kiadása : . . . . 1.678.261 Lei volt.

E. m. közgyülésünk a rendben talált számadást elfogadja s Bottyán Pál pénztárosnak a szokásos fenntartások mellett az 1930 évről a felmentést megadja.

i) Elkésve terjesztette be a nagyszalontai ref. e. m. tanitói és segélyegylet pénztárosa : Szabó Gyula 1930 évi számadását, ezért számvevőszék javaslatára

E. m. közgyülés utasitja, illetve felhivja őt, hogy kellőn összeállitva ujra terjessze be számadását számvevőszék elnökéhez jul. 31-ig.

k.) Számvevőszék javaslatára

e. m. közgyülésünk ismét felhivja és utasitja egyházainkat arra, hogy számadásaikat a 17—1912 sz. e. m. hat. utasitásai szerint szereljék fel, a nyugtákat-ellennyugtákat szabályszerün készittessék, végül, hogy a számadások főtételeinél zárójelben jelezzék, vezessék be a költségvetés előirányzott összegét.

l.) Számvevőszék javaslatára

e. m. közgyülésünk utasitja egyházainkat arra, hogy a számadás vizsgálata során a fizetetlen egyházi adókat birálják felül s a behajthatatlanokat töröljék.

m.) Elnök jelentése alapján, hogy Juhász András e. m. számvevőszéki előadó-jegyző, számvevőszéki tagságáról s előadó jegyzői tisztéről lemondott, számvevőszék javaslatára

e. m. közgyülés a megüresedett számvevőszéki tagságra Balogh László nagyzerindi lelkészt, az előadó-jegyzői tisztre Nánássy Dániel feketetóti lelkész, számvevőszéki tagot választja meg.

18 szám. Egyházker. közgyűlés 203 a—1930 számu határozatában felhivja egyházmegyénket, hogy a kebelében 48—930 számu határozatával megalakitott sociális bizottság müködésének irányelveire vonatkozó javaslatát terjessze fel legközelebbi egyházker. közgyülésre.

Egyházmegyénk közgyülése rettenetes gazdasági válságba került és magára hagyott népünk anyagi és erkölcsi romlás veszedelmei ellen való megvédése érdekében és sociális érdekeinek felkarolása céljából szükségesnek tartja, a sociális bizottságoknak a nőszövetségek mintájára való egyházközségi megalakitását is. E bizottságok megalakulása és működése Vásárhelyi János erdélyi püspök helyettesnek a „Református Szemle“ 1931 február 28 számában megjelent s a kolozsvári presbytérium elé terjesztett javaslata alapján történjék ; erre vonatkozólag az emlitett javaslat, figyelembe vételével készitsen a Kerület sociális bizottsága utján alapszabályt, vagy szabályrendelettervezetet s közölje azt a bizottságok záros határidőre való megalakitásának kötelezettsége mellett az egyházközségek presbyteriumaival.

Egyuttal egyházmegyénk közgyülése a Bokor Sándor lemondása folytán megüresedett sociális bizottsági előadói tisztségre megválasztja Balogh Mátyás anti lelkészt.

19 szám. A lelkészi kongruáknak 10—23%-os áldozati adó levonása alakjában törvénnyel kimondott s a terményáraknak harmadára történt lezuhanásával már az existenciába vágó leszállitása mellett, ugyancsak megszavazott törvényre hivatkozva elrendelte a kormány a lelkészi állások 9%-ának megszüntetését is, illetve beszünteti ennyi állás kongruájának folyósitását. A püspök ur elnöklete alatt, április 8 án d. e. Nagyváradon tartott esperesi konferencia a törvényre hivatkozó, de autonomiánkat mélyen sértő kormány rendelet végrehajtását — az esetleges erőszaktól és sulyosabb retorzóktól tartva — kimondotta ugyan s a 9%-nak megfelelően 18—19 segédlelkészi állást szüntet meg a kormánnyal szemben és a lelkészi Stat összeállitásában, azonban érezvén a segédlelkészi állásoknak is nélkülözhetetlen voltát, ugyancsak egyhangulag kimondotta, hogy ez állásokat továbbra is fenttartja s a megvonandó kongrua pótlására fizetésöket az egyházker. lelkészi állások kongruájára veti szét, ami mindössze 8—9% további kongrualeszállitást jelentene.

Egyházmegyénk lelkészértekezlete a terményáraknak harmadára történt katasztrófális lezuhanására, a kb. 20%-os kongrualevonásra, az ekként már-már létminimumon alul levő lelkészi jövedelmekre, az amugy is magas nyugdijintézeti járulékokra és kongruakezelési illetékre (összesen 42%) hivatkozva, kéri az egyházmegyei közgyülést, eszközölje ki e különben sem jogos, sem humánus, sem kollegiális határozatnak olyképen való megváltoztatását, hogy a szóban levő káplani állások fizetését ne a jövedelmökben már teljesen leromlott és megnyomoritott lelkészek, hanem az állásokat fenttartó testületek: egyházkerület, egyházmegyék, egyházközségek és magánszemélyek teremtsék elő és biztositsák.

Egyházmegyénk közgyülése az anyagi összeroppanás és kétségbeesés szélén álló lelkészi kar feljajdulásszerü kérelmét teljesen indokoltnak és jogosnak találva, kéri az egyházkerületi közgyülést, hogy a megszüntetésre itélt, de a magasabb egyházi érdekek szempontjából szükséges és fentartandó segédlelkészi állásokat a fenttartó és cimetadó testületekkel (egyházkerület, egyházmegyék, egyházközségek és káplántartó lelkészek) tartassa fent s a testületiek fizetését ezekre a testületekre vesse ki, akár ujabb illeték kirovása, akár más illeték megszüntetése vagy csökkentése által elért megtakaritás alakjában.

20 szám. Olvastatott a mezőbájji presbyteriumnak 1930 november 23-án 44 szám alatt az uj tanitói lakás épitési költségeire vonatkozó számadás tárgyában kelt határozata.

Egyházmegyénk közgyülése a törvényszerü formák közt hozott határozatot egyhangu határozatával jóváhagyja s kötelezi a presbyteriumot, hogy az eladott föld vételárából az épitkezés által fel nem használt 88.203 Lei összegen jó minőségü földet vásároljon s állitsa vissza a tanitói lakás felépitéséhez eladni szükségelt 15 hold földet az egyház vagyonába.

21 szám. Olvastatott az anti presbyteriumnak az uj adókulcs megállapitása tárgyában 1931 márczius 15-én 21 szám alatt hozott határozata.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal a törvényszerüen hozott határozatot jóváhagyja s azt további megerősités véget az egyházkerületi közgyüléshez felterjeszteni rendeli.

22-23 szám. Olvastatott az erdőgyaraki presbyteriumnak 1931 márczius 4-én 17 szám alatt s az egyházközségi közgyülésnek 1931 márczius 8-án 5 szám alatt uj adókulcs megállapitása, a különféle járulékok és belhivatalnokok fizetése leszállitása tárgyában hozott határozata.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangu határozattal az uj adókulcs megállapitását illetően a határozatot jóváhagyja s további megerősités végett az e. ker. közgyüléshez felterjeszteni rendeli. a különféle járulékok és belhivatalnokok fizetésének leszállitása tárgyában hozott határozatot pedig azzal terjeszti föl az egyházkerületi közgyüléshez, hogy amennyiben indokolt a leszállitás kérdése, ugy az egyházkerületi közgyülés egyöntetü szabályozást kimondó határozatot hozzon.

Egyben Gróf Tisza Kálmán és Gróf Tisza György őméltóságaiknak egyenként 3500 Leies nagylelkü adományaikért, melyekkel őseikhez hiven a gyaraki egyházközség segitségére siettek, jegyzőkönyvi köszönetet mond s azt kivonat utján a nagylelkü adakozókkal közölni rendeli.

24 szám. Olvastatott a borossebesi egyház presbyteriumának 1931 márczius 15-én 16 szám alatt hozott határozata a ref. iskola ujra megnyitása tárgyában, kapcsolatban a főtiszt. és méltóságos Püspök ur 883—1931 II. számu leiratával és jelentésekkel együtt.

Egyházmegyénk közgyülése a felterjesztett presbyteri határozatot egyhangu határozattal megerősiti s további megerősités végett az egyházkerületi közgyülésre felterjeszteni rendeli, egyben örömének ad kifejezést afölött, hogy a borossebesi egyház felekezeti iskolájához ragaszkodik s annak terheit szivesen hordozza.

25 szám. Olvastatott a borossebesi ref. presbyteriumnak 1931 március 15-én 17 szám alatt hozott határozata, mely szerint a ref. nőszövetség által az egyháznak átadott 23.186 Leit 30.000 Leire a mult évi pénztári maradványból kiegészíteni rendeli.

Egyházmegyei közgyülésünk egyhangu határozattal a presbyteri határozatot feloldja s uj határozathozatalra utasitja a presbyteriumot, mert a hozott határozatból nem tünik ki, hogy az egyháznak a 30.000 Leire kiegészitett összeggel mily céljai vannak, alapitványt s mily célut akar létesiteni s figyelmezteti a presbiteriumot arra, hogy pénztári maradvánnyal mindaddig nem rendelkezhetik, mig az egyháznak tartozásai vannak. Esetleges alapitványok létesitésére az egyház csak folyó kiadásainak pontos teljesitései után gondolhat.

26. szám. Olvatatott a közalapi bizottság 1931 Fepr. 12.-én a számadások megvizsgálása és a folyó év közalapi járulék kirovása tárgyában tartott gyülésének jegyzőkönyve.

Egyházmegyénk közgyülése a közalapi bizottság jelentését egyhangulag tudomásul veszi.

27. szám. Olvastatott Bottyán Pál egyházmegyei pénztárnoknak az 1931. évre elkészitett egyházmegyei közpénztári költségelőirányzata.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai ref. egyházmegye közpénztárának 1931 évre elkészitett és beterjesztett költségelőirányzatát, — mivel ugy a szükségleteknél, mint a fedezetnél a mult évi költségelőirányzattal szemben eltérés nem mutatkozik, — egyhangulag jóváhagyja s az egyházmegyei közigazgatási költséget lélekszám után 1 lei 50 baniban megállapitja s ennek befizetésére az egyházakat elkötelezi.

28. szám. Olvastatott az ágyai ref. egyház 14/1931 számú presbyteri határozata, melyben az egyház templomtatarozás, kántortanitói lakás konyhája és kamarájának tatarozását határozza el. A becsatolt költségvetés szerint ezen munkálatok 21.250 Leibe kerülnek. A költségeket az egyház a templomjavitási alapból óhajtja fedezni, melynek összege 22.000 Leit tesz ki.

Egyházmegyénk közgyülése az ágyai ref. egyház presbytériumának 14/1931 sz. presbyteri határozatát, — mivel az az E. Törvényeknek megfelelőleg névszerinti szavazás mellett hozatott, — egyhangulag jóváhagyja és a 21.250 Lei javitási költségeknek a templomjavitási alapból való fedezését tudomásul veszi.

29 szám. Olvastatott a pankotai, borosjenői és seléndi szórványok hiveinek kérvénye, melyben a Baldácsy alapból segélyt kérnek.

Egyhámegyénk közgyülése az egyházak kérvényeit egyhangulag és pártolólag az egyházkerülethez felterjeszteni rendeli.

30. szám. Olvastatott a szentleányfalvai egyház 1931 évi költségelőirányzata tárgyában beterjesztett számvevői jelentés, továbbá Csécsi Imre tiszteletbeli tanácsbiró jelentése. Megállapittatott, hogy a szentleányfalvai ref. egyház presbytériuma nem állitotta be költségvetésébe az egyházkerületi járulékokat s egyéb egyházi természetü kötelező kiadásokat. — Már pedig az E. T. III. t. c. 1. § 2 pontja alapján fizetendő adók és járulékok fedezéséről a presbytérium gondoskodni tartozik.

Egyházmegyénk közgyülése a szentleányfalvai presbytérium vonalkozó határozatait feloldja és az egyházmegyei és egyházkerületi köztartozásokat az E. T. III. t. c. 1. §. a. második bekezdése alapján a szentleányfalvai egyház 1931 évi költségelőirányzatába beiktatja és elkö elezi a szentleányfalvai presbytériumot, hogy azok fedezetéről gondoskodjék.

Amennyiben a szentleányfalvai ref. egyház presbytériuma ezen rendelkezésnek eleget nem tesz, ugy felhatalmazza az egyházmegye elnökségét, hogy az E. T. I. t. c. 47 §. a alapján a szentleányfalvai ref. egyház presbytériumát oszlassa fel s az ügyek tovább vitelével a pankotai ref. egyház presbytériumát bizza meg.

31. szám. Olvastatott a szentleányfalvai egyház presbytériumának 9/1931 számu határozata, amelyben az apró alapok egyesitését határozza el.

Egyházmegyénk közgyülése a szentleányfalvai ref. egyház presbytériumának 9/1931 sz. határozatát egyhangulag jóváhagyja, s megengedi, hogy az egyházfenntartási alap 1005 Lei, a harangalap 1125 Lei, gyászkocsialap 1369 Lei orgona-alap 505 Lei, szegény-alap 240 Lei, folyópénztári-alap 2107 Lei állaggal egyházfentartási alap cimen egyesittessék.

32 szám. Olvastatott Bondár András, Besenyi István, Besenyi László, Kiss Mária tanitóképezdei növendékek segélyezés iránti kérvénye, melyben tanulmányaik folytatásához nevelési segélyt kérnek.

Egyházmegyénk közgyülése a kérelmeket egyhangulag elutasitja, mert a folyó évben ez az alap teljesen ki van meritve.

33 szám. A borosjenői ref. egyház presbytériuma Selénd és vidéke szórványainak nevében beterjeszti a Selénden felépitendő ref templom költségvetését és tervrajzát és kéri annak jóváhagyását. A beterjesztett költségvetés szerint a templom felépitése mindössze 80.060 Leibe kerülne, mert az anyag legnagyobb része rendelkezésükre áll, az asztalos és ácsmunkákat lelkes egyháztagok részint díjtalanul, részint olcsó díjazás mellett vallalták, s végül mert a kézinapszámot és a fuvarokat a lelkes egyháztazok díjtalanul önként felajánlották.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel veszi tudomásul ezt a nagy áldozatkészséget, a költségvetést és terveket elvben jóváhagyja, azonban elkötelezi a presbytériumot, hogy a 80.060 Lei költség mikénti fedezésére vonatkozólag szabályszerü presbyteri határozatát terjessze be.

34. szám. Olvastatott a borosjenői ref. egyház presbytériumának kérvénye, melyben a nyugdijintézetnél lévő 40.000 Lei kölcsön kamatjának leszállitását kéri.

Egyházmegyénk közgyülése a borosjenői ref. egyház presbytériumának kérelmét méltányosan tartja, s a kölcsön kamatának 10%-ban való megállapitását javasolja. — A kérvénynek az Egyházkerülethez ily értelemben való felterjesztését elrendeli.

35. szám. A nagyszalontai ref. egyházmegyében működő tanitók f. hó 8-án tartott gyülésükön megalakitották az egyházmegyei tanitói gyámintézetet az érmelléki ref. tanitóegyesület gyámintézetének alapszabályai szerint. A királyhágómelléki ref. egyházkerületben működő tanitóegyesületek később az egyházmegyei gyámintézetek egyesitésével egyházkerületi gyámintézetet óhajtanak létrehozni, ezért szükséges, hogy az alapszabályok az összes egyházmegyékben egyformák legyenek.

Kéri tanitóegyesület, hogy a megalakulást egyházmegyei közgyülés vegye jóváhagyólag tudomásul. A jóváhagyás végett beadott kérvényben, melyhez a megalakitást kimondó jegyzőkönyvi kivonatot és az érmelléki ref. tanitóegyesület gyámintézetének alapszabályait mellékelik, kérik még tanitók a következőket :

1. Az alapszabály 3. §-ának b. pontja értelmében mondja ki egyházmegyei közgyülés, hogy 1931 január 1 után a nagyszalontai ref. egyházmegyéhez tartozó felekezeti iskolakba választott tanitók a gyámintézetnek kötelezett tagjai.

2. Az 5 §. c. pontja alapjan az iskolafenntartó egyházak 1931 január 1 től évenként szeptember 1-ig minden betöltött tanitói állás után 500 lei fenntartói járulékot fizessenek az egylet pénztárába.

3. A 7. §. szerint a késedelmesen fizető tanitó járulékából az egyház vonja le a dijakat az egylet pénztárnokának kimutatása alapján s azt az egyesület pénztárába fizesse be.

4. Az évzáró vizsgák, vagy ünnepélyek alkalmával begyült perselypénzek a gyámintézet pénztárának gyarapitasara fordittassanak.

Egyházmegyei közgyülés jóváhagyólag veszi tudomásul a gyámintézet megalakulását s e megalakuláshoz elvileg hozzájárul. Megbizza gyámintézet vezetőségét, hogy a célul kitüzött egyházkerületi gyámintézet megalakitásához szükséges munkálatokat kezdjék meg. A megalakult egyházmegyei gyámintézet alapszabályait pedig két példányban az őszi egyházmegyei gyülésre terjesszék be megerősités végett.

36. szám. *a*) Az egyházker. közgyülés 139 930 számu határozatával eljárás végett közli, hogy a világi zsinati póttagságra elrendelt szavazás alkalmával hibás, tehát érvénytelen szavazatot küldött egyházmegyénkből Mezőbajj, mert borítékáról hiányzott a külső pecsét.

Egyházmegyénk közgyülése felhivja Mezőbajj presbytériumát, hogy a hibás szavazásért járó 200 lej rendbirságot a jelen határozat kézbesitésétől számitott 15 nap alatt küldje

be az e. m. pénztárba ; egyuttal nyomatékosan figyelmezteti a presbyteriumokat, hogy szavazataikat a tiszántuli kerület 28/898 számu határozatával megállapitott szabályrendelet 4. és 5, pontjai szerint állitsák ki és hogy a pecsétviasz használata nem kötelező.

b) Egyházker. közgyülés a pp. jelentéssel kapcsolatos 144/930 számu határozatában elrendeli, hogy az esperesek az egyházlátogatások alkalmával a vizsgálati jegyzőkönyv minden kérdésére pontos adatokat szerezzenek be és szigoruan nézzenek utána, hogy a 193/929. számu határozat rendelkezése szerint egyetlen gyülekezetben sem maradjon el a vasárnap d. u. kátémagyarázat, — figyelmezteti az egyház minden hivatalosát, hogy a törvényes eszközöknek igénybe vételével is mindent kövessen el az egyházi adóhátralékoknak még az ősz folyamán leendő befizettetésére, — elösmerése jeléül minden 10.000 lejen felüli adományozónak megküldi a pp. jelentés egy példányát végül elrendeli az uj egyházlátogatási jegyzőkönyveknek a mutatkozó hiányok figyelembe vételével történendő össszeállitását.

Tudomásul szolgál.

c) Az egyházker. közgyülés 195 b—1930 számu határozatában a realitást megközelitő felértékelés lehetősége céljából még egyszer elrendeli a tanitói fizetések ellenőrzését ; vizsgálatot végrehajtó bizottságok és presbyteriumok lelkiismeretére hivatkozva követeli, hogy ezek a megállapodások a valóságnak megfelelőek legyenek s nem kizárólag a dijlevelek alapján, hanem az összes — akár ideiglenesen adott — fizetések és pótlékok is beszámitandók ; a terményárak megállapitásánál 5 éves periódus veendő a számitás alapjául. A jelentés hibás voltából származó károkért, ahol eltitkolt jövedelmeket talál a jövőben, a presbytériumokat teszi anyagilag felelőssé.

Minthogy egyházmegyénk területén a dijlevél felértékelések a valóságnak megfelelően történtek annak idején, közgyülésünk nem látja szükségét reviziós bizottság kiküldésének.

d) Egyházkerületi közgyülés Segélyosztó Bizottságának javaslata alapján 194/b—1930 számu határozatában megállapitotta azon egyházközségek jegyzékét, amelyek az egyházker. tanitói fizetés minimumot kiszolgáltatni nem képesek, egyuttal elrendelte, hogy a többi egyházközségek tanitóinak a ker. minimumig leendő kiegészitésre segély nem utalható. A ker. minimumot kiszolgáltatni nem tudó egyházak névsora egyházmegyénkben Belényesujlak (1 állás), Gyorok és Kisnyégerfalva.

Tudomásul szolgál.

e) Az iratterjesztés szellemi tekintetben való gazdagitása végett az egyházker. közgyülés 204/d—1930 számu határozatával ismételten elrendeli egyházmegyei gócpontok létesitését, felhiván az egyházmegyéket, hogy ők jelöljék meg a célszerü helyeket és válasszák meg a megfelelő egyéneket ; végül szigoruan kötelez minden lelkészi hivatalt, hogy az egyházker. iratterjesztés anyagából fiókot létesitsen.

Egyházmegyénk közgyülése a kerületi határozat végrehajtásaképen egyházmegyénk területén Aradot, Nagyszalontát, Erdőhegyet és Belényest jelöli meg iratterjesztési gócpontoknak, a két első helyen egy-egy segédlelkészt, két utóbbin pedig a lelkészt választván meg annak vezetésére; a lelkészi hivatalokat végül szigoru jelentéstételre hivja fel az iratterjesztési fióklétesitése tárgyában.

f) A lelkiügyekkel foglalkozó presbyteri gyülések jegyzőkönyveinek beterjesztésével kapcsolatban-az egyházker. közgyülés 206/930 számu határozatában figyelmezteti a presbyteriumokat, hogy a lelki élet mélyitésére hozott határozataikat ugy a saját körükben, mint az egész gyülekezet körében foganatositsák s azokról a következő gyüléseken számoljanak be.

Tudomásul szolgál.

37. szám. Egyházker. közgyülés 199—1930 számu határozatában az ifjusági és tanitói könytárak létesitésének szükségét elvileg elismervén, ezuttal azok megszervezését a sulyos anyagi helyzetre való tekintettel kötelezőleg nem rendeli el, azonban utasitja az egyházmegyéket, hogy ahol ilyen könyvtárak megszervezésének lehetősége kinálkozik, azt használják ki.

Tudomásul szolgál.

38. szám. Püspök ur 6255—930 számu körrendeletében utasitja a kánonika vizitációkat és dékáni látogatókat, hogy az állami közegek felvette jegyzőkönyvek áttanulmányozása után tegyék vizsgálat tárgyává, mennyiben helytállók az emelt kifogások s mit tett az egyházközség a hiányok pótlására, szükség szerint tanácsot, vagy mint első foku magasabb iskolai hatóság erélyes utasitást adván az illetékes tényezőknek.

Tudomásul szolgál.

39. szám. A nagyszalontai ref. egyház Arany János kőmives mesterrel javitási munkálatokat végeztetett az 1928 év nyarán. E munkálatokat a presbyterium az épittető bizottság jelentése alapján 8/930 számu határozatával átvette s Arany János kőmivest az

épittető bizottság sértő kifejezései ellen igazoltnak minősitvén az elégtétel kérésére jogosnak tartotta, mit egyhangulag megis szavazott neki. Anyagi elégtételként pedig — miután Arany János az egyházat ez ügyből kifolyólag már perbe is fogta, — a jó békesség kedvéért s a perlekedés elkerülés evégett szintén egyhangulag megszavazta az ügyvédje által kért 1000 lej perköltséget. Ugyancsak a nagyszalontai egyház egyházi adószedőt alkalmazott havi 500 lej s a késedelmi kamatoknak $^1/_3$-ában megállapitott, évi 40.000 leit azonban meg nem haladható, de arra kiegészitendő fizetéssel. A presbytérium 9/1930 sz. határozatában megállapitja, hogy az adószedőnek fizetésének kiegészitése tárgyában beadott kérelme jogos, mert az egyházi adók nem az ő hanyagsága, hanem az általános gazdasági leomlas miatt nem folynak be rendesen s mert a presbyteriumot adószedőjével szemben szerződésszerü megállapodás köti; utasitja tehát a gondnokot, hogy az adószedőnek fizetéséhez viszonyitottan nagyobb összeget előlegül adjon ki.

E két határozatot Jámbor István és 64 társa megfelebbezte s annak alapján, hogy azok törvényellenes formában hozattak s miattuk károsodás éri az egyház pénztárát, kérik azoknak megsemmitését. Csatolva van a nagyszalontai presbyteriumnak a felebbezésre fenti két határozat szellemében adott teljesen kielégitő és felvilágositó nyilatkozata.

Minthogy az 1930 év február havában tartott s az az évi költségvetést megállapitó presbyteri gyülésnek azt a határozatát, amely Szatmári Ferencz adószedő fizetését két cimen 40.000 lej összegben vette fel a költségvetésbe, senki meg nem felebbezte, az jogerőssé vált, sőt esperesi megerősitést is nyert — egyházmegyénk közgyülése a nagyszalontai presbyteriumnak 9—1930 számu törvényes és méltányos határozatát jóváhagyja s Jámbor István és társainak felebbezését, mint alaptalant elutasitja. — Ugyancsak jóváhagyja ugyanezen presbyterium 8—1930 számu határozatát is és elutasitja az ez ellen beadott felebbezést is, mert a beérkezett iratokból megállapitást nyert, hogy a presbyterium helyesen és törvényesen járt el s békességes szellemü határozatával épen ő szolgálta az egyház anyagi érdekeit.

40. szám. Gyoroki lelkész jelenti hogy az aradi Consilier Agricol 1930 nov. 26-án kelt 5342 számu rendelete értelmében a

Şeful Regiunei Agricole Arad 1930 nov. 27-én a gyoroki reform. egyháznak az ötvenesi földrezervából 38 h. 429 négyszögöl szántóföldet adott, — illetve ennyivel egészitette ki az egyház földtulajdonát 50 kat. holdra. — Megnevezett hatóság a földet — együtt szállva ki Ötvenesre — lelkésznek átadta és pedig 32 holdat lelkészi és 6 h. 429 négyszög ölet kántori javadalom reszére. Azóta a földek tulajdonjogának telekkönyvi átirása is folyamatban van.

Egyházmegyénk közgyülése örömmel és megelégedéssel veszi tudomásul azt az eredményt, amit a gyoroki lelkész évek fáradságos utánajárása és tetemes anyagi áldozatai árán ért el egyháza javára. Ezért neki — a tett intézkedések jóváhagyása mellett — elismerését fejezi ki s az egyház presbyteriumának hatáskörébe utalja a kedvezően megváltozott viszonyoknak megfelelő intézkedések megtételét tenttartván magának a végleges megerősités jogát.

41. szám Borosjenői lelkész jelenti hogy az ottani agronom s az aradmegyei agrártanácsos felsőbb utasitásra hivatkozva az egyház 50 hold agrárföldjét megint visszavette. Erről az egyház sem hivatalos leiratot nem kapott, sem az agronom nem hajlandó a neki küldött leiratnak másolatát kiadni. A leiratnak lényege, — amelyet a lelkész csupán elolvashatott, — az, hogy a föld az egyháztól visszaveendő s az egyház az igényjogosultak jegyzékéből törlendő.

Egyházmegyei közgyülésünk megütközéssel értesül arról a jogtalan és bosszantó eljárásról, mellyel az agrárhatóságok évek óta kijátszák a borosjenői egyház törvényben megszabott világos földigénylési jogát ; ebben az ügyben azonban okmányok hiányában nem tehet egyebet, mint utal 41—1930 jegyzőkönyvi szám alatt hozott régebbi határozatára.

42. szám. Gyantai lelkész egyházmegyei megerősités végett felterjeszti az egyház presbyteriumának 16—1931 számu határozatát, amely a toronytető és vaskötés-pótlások rendbehozásához szükséges 30.000 lej összeget az évben rendkivüli egyházi adóként veti ki az egyháztagokra. A kivetési kulcs : egy pár személy után 50 lej, egy személy után 25 lej, birtok után pedig minden kis holdra 10 lej.

Minthogy az egyház presbyteriuma a határozatot az E. T. I. t. c. 43. §-ában előirt névszerinti szavazással hozta meg, egyházmegyénk közgyülése megerősiti.

43. szám. Tárgyaltatott a feketetóti egyházközség belviszályának ügye. Előadó részletesen ismerteti a presbyterium torzsalkodásait a kántori fizetés, a templom-fütés és a harangozó-egyházfi állás ügyében.

Egyházmegyénk közgyülése sajnálattal állapitja meg, hogy a feketetóti egyházközség nehezen helyreállitott békességét a presbyterium torzsalkodásai miatt ismét a felborulás veszedelme fenyegeti. Megrójja a presbyteriumot, hogy a jelentéktelen dolgok felleti ádáz tusakodásban rontja erejét s fegyelmezetlen magaviseletével megbotránkoztatja az egyházközség békesség-szerető s lelki épülést óhajtó férfi és nőtagjait, rossz példát mutat a gyülekezetben s sajnálatraméltóvá teszi magát a jóindulatu szemlélő, s nevetségessé a gyülekezeti béka-egér harcot közelről szemlélő más felekezetü és faju lakosság szemében. Elvárja, hogy a presbyterium minden tagja meghajlik az egyházmegyei közgyülés intézkedése előtt, melyben az egyházi bekesség helyreállitása s a gyülekezeti jó rend és jogos érdek megvédése érkekében elhatározza :

1. **A kántorkérdésben :**
elkötelezi a két kántort adjanak nyilatkozatot az esetleg előre felvett fizetés visszatéritésére ; a gyülekezetet pedig szolgálataik után a kántoroknak járó törvényes stóla fizetésére ;

2. **A templomfütés ügyében :**
kötelezi a presbyteriumot a belmissiói munkahajlékul is szolgáló kis templom téli fütésére ;

3. **A harangozó-egyhazfi :**
kérdésben a két állás külön választására s törvényes uton vagyis az egyházfi tisztségnek a presbyterium, a harangozói szolgálatnak pedig az elnök-lelkész általi betöltésére.

Miután pedig a presbyterek közötti kiegyenlithetetlennek látszó ellentétek miatt semmi remény nincs a presbytérium békességes együttmüködésére : egyházmegyénk közgyülése a békesség megmentése s az egyházi munka zavartalan folytathatása érdekében a torzsalkodó presbyteriumot, melynek többsége Esperes előtt ugy nyilatkozott, hogy — ha az egyházmegyei közgyülés kivánja, állásukról lemondanak, — feloszlatja s az uj választást elrendeli. A szükséges intézkedések foganatositására Esperest felhatalmazza.

44. szám. Egyházmegyénk kerületi képviselőinek mandátuma lejárván és a képviselők választása szükségessé válván :

közgyülésünk egyházkerületi képviselőkül egy évi tartamra megválasztja rendes tagoknak lelkészi részről : Bottyán Pál Pál és Balogh Mátyás, világi részről : Miskolczy Jenő és Fráter Emil tanácsbirákat, póttagokul lelkészi részről : Nagy Zoltán belm. előadót és Szakács Dénes tanácsbirót, világi részről : dr. Sarkady Dániel tanácsbirót és Rácz Gyula számvevőszéki elnököt.

45. szám. Ezen egyházmegyei közgyülés jegyzőkönyvének hitelesitésével

egyházmegyénk közgyülése esperes elnöklete alatt lelkészi főjegyzőt s az egyh. m. közgyülésnek Nagyszalontán lakó tagjait bizza meg.

Miután a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek, Kassay Béla esperes a nagyszalontai ref. egyházmegye 1931 év április 9 napján Nagyszalontán megtartott közgyülését rövid hálaadó imádsággal bezárta.

Bírósági ügyek.

46. szám. Elnök felhivja a biróságot, hogy az Egyh. Törv. V. t. cz. 13 §-a értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg, miután a mult évi választás hatálya az év elteltével lejárt.

Bíróságunk az időszaki tanácsba a rendes elnökségen kivül egy évre megválasztja rendes tagokul: Böszörményi Lajos, dr. Hadházy Kálmán és dr. Sarkady Dániel; póttagokul: gróf Tisza Kálmán, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Balogh Mátyás, Szakács Dénes, Ardai Aladár, Miskolczy Jenő, Mészáros Dániel és Fráter Emil tanácsbirákat.

47. szám. A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága, mint közig. bíróság Boros Gábor árpádi lelkésznek és Koós János és Madaras Károly árpádi tanitóknak az árpádi presbytérium 16—1931 jkvi számu határozata ellen beadott panasza tárgyában a következő **végzést** hozta:

egyházmegyénk bírósága, mint közigazgatási rendes bíróság vizsgálatot rendel el arra nézve, hogy az árpádi egyházközségben vissza van-e állitva a jogérvényes lelkészi és tanitói dijlevél?

48. szám. A nagyszalontai egyházmegye rendes bírósága, mint fegyelmi bíróság ifj. Bondár Benedek és Bondár Sándor anti presbytereknek az 524—1931 számu elnöki végzés elleni fellebezési ügyben a következő végzést hozta:

egyházmegyénk bírósága, mint fegyelmi rendes bíróság ifj. Bondár Benedek és Bondár Sándor anti presbyterek fellebbezését elutasitja s az 524—1931 számu elnöki végzést indokainál fogva helyben hagyja.

49. szám. A nagyszalontai egyházmegye rendes bírósága mint közigazgatási bíróság g. Kovács József várasfenesi egyháztag, helyettes kántornak az 1493—1931 számu elnöki végzés elleni fellebbezési ügyében a következő végzést hozta:

egyházmegyénk bírósága, mint közigazgatási bíróság g. Kovács Jozsef várasfenesi egyháztag, helyettes kántor fellebbezését elutasitja s az 1493—1930 számu elnöki végzést indokainál fogva helyben hagyja.

50. szám. A n. szalontai egyházmegye rendes bírósága, mint közigazgatási bíróság Erdélyi Gyula köröstárkányi tanitónak fizetés-kiegészitési ügyében következő végzést hozta:

egyházmegyénk bírósága, mint közigazgatási bíróság elrendeli a vizsgálatot azon nem tisztázott tényállás megállapitására, hogy panaszosnak ténylegesen élvezett jövedelme mennyi értékü s vizsgálóbiztos kiküldése végett az egyházmegye esperesét megkeresi.

51. szám. A n. szalontai egyházmegye rendes bírósága, mint fegyelmi bíróság Bagosi Ferenc és tsai n. szalontai lakosok, panaszosok feljelentése folytán Balog József és Kiss Károly n. szalontai presbyterek ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben az egyházmegye elnökségének 207/1931 sz. alatt Tenkén és Aradon 1931 febr. 1-én a fegyelmi eljárás megindítását megtagadó végzése ellen panaszosok által törvényszerü határidőben beadott felebbezés folytán a következő végzést hozta :

az egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság az elnöki végzést indokainál fogva helyben hagyja.

52. szám. A n. szalontai e. m. rendes bírósága, mint fegyelmi bíróság Bagosi Ferenc és tsai n. szalontai lakosok, panaszosok feljelentése folytán Böszörményi Lajos és Dohi Árpád n. szalontai lelkészek ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben az e. m. elnökségnek 208/1931 sz. alatt Tenkén és Aradon 1931 febr. 1-én a fegyelmi eljárás megindítását megtagadó végzése ellen törvényszerü határidőben panaszosok által beadott felebbezés folytán a következő vegzést hozta :

az egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság az elnöki végzést indokainál fogva helyben hagyja.

53. szám. A n. szalontai egyházmegye rendes bírósága, mint közigazgatási bíróság a n. szalontai tanitóegyesület panaszosoknak a n. szalontai presbyterium 1931 febr. 23-án 6 és 7 sz. alatt hozott határozatai ellen intézett fellebbezésük folytán megindult fizetés kiszolgáltatását célzó közigazgatási ügyben a következőleg **itélt** :

az egyházmegyei bíróság mint közigazgatási bíróság a benyujtott fellebbezéseknek helyt ad s a n. szalontai presbyteriumnak megjelölt határozatait megváltoztatja és a n. szalontai presbyteriumot belhivatalnokai számára eddig élvezett javadalmaik kiszolgáltatására kötelezi.

Tartalomjegyzék.

	Jegyzette :
1. Esperes imája, közgyülés megnyitása	Ardai
2. Az egyházak világi képviselőinek igazolása	„
3. Jelentés a meg nem jelent tagokról	„
4. Tárgysorozat mngállapitása	„
5. Mult gyülésről távolmaradtak igazolása	„
6. Tanitók eskütétele	„
7. Püspök ur köszönete az egyházmegye üdvözléséért	„
8. Domahidy István köszönete az e. m. részvéléért	„
9. Esperes jelentése az egyházmegye állapotáról	„
10. E.-ker. határozat belmissiói konferencia tartása iránt	„
11. Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről	„
12. E. m. diakonissza ügy	„
13. Tanügyi bizottság jelentése	Jakab V.
a. Jakab Viktor tanügyi előadóul választatik	„
14. Belmissiói bizottság jelentése	Nagy Z.
15. Missiói bizottság jelentése	„
16. E. m. Nőszövetség jelentése	Dohi
17. Számvevőszék jelentése	Nánássy
18. Sociális bizottság müködésére javaslat, Balogh M. előadóul választatik	Kun Z.
19. Lelkészértekezlet javaslatai	„
20. M bajji presb. batározata az eladott föld visszavásárlásáról	dr. Hadházy
21. Anti egyház uj adókulcsa	„
22. Erdőgyarak uj adókulcsa	„
23. Erdőgyarak 2 kérelme a felsőbb hatóságokhoz	„
24. Borossebesi felekezeti iskola ügye	„
25. Borossebesi lelkész fellebbezi a 17—1930 sz. presb. határozatot	„
26. Közalapi bizottság jelentése	Rovács
27. E. m. közpénztár 1931 évi költségelőirányzata	„
28. Ágya templomrenoválási költségvetése	„
29. Baldácsy alap segélykérvényei	„
30. Szentleányfalva 1931 évi költségelőirányzata	„

31. Szentleányfalvai alapok egyesitése — Rovács
32. Tanitójelöltek segélykérvényei — „
33. Seléndi templomépités terve és költségvetése — „
34. B.-jenő gyámint. kamatját leszállitani kéri — „
35. Jelentés a tanitói gyámintézet létesitéséről — Seress
36. Egyházkerületi határozatok :
a. M.-bajji hibás szavazat — Kun Z.
b. Püspöki jelentésre hozott határozatok — „
c. Tanitói fizetések értékelései — „
d. Ker. segélyben részesülő egyházak — „
e. Iratterjesztési gócpontok és fiókok létesitendők — „
f. Lelkiügyekben hozott határozatok foganasitandók — „
37. Püspöki leirat ifjusági és tanitói könyvtárakról — „
38. „ „ az iskolai hiányok ellenőrzésére — „
39. Jámbor I. és társai fellebbezése a n.-szalontai presb. 8—9 sz. hat. ellen — „
40. Gyoroki egyház agrárügye — „
41. Borosjenői egyház agrárügye — „
42. Gyanta rendkivüli adókivetése — „
43. Feketetóti visszás ügyek — Ardai
44. Egyházkerületi képviselők választása — „
45. Jegyzőkönyv-hitelesitő bizottság kiküldése — „

Birósági ügyek :

46. Időszaki tanács megalakitása — Ardai
47. Boros Gábor és társai közigazgatási birósági ügye — Fogarassy
48. G. Kovács József fellebbezése az 1493 sz. elnöki végzés ellen — Szakács
49. Erdélyi Gyula tanitó fizetésügye — dr. Hadházy
50. Nagyszalontai tanitók fellebbezése fizetésügyben — Ardai
51. Bagosi F. és társai fellebbezése a 207 sz. elnöki végzés ellen — Balogh
52. Bagosi F. és társai fellebbezése a 208 sz. elnöki végzés ellen — „

ESPERESI JELENTÉS

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE ÁLLAPOTARÓL.

AZ 1930-IK ÉVRŐL.

ESPERESI JELENTÉS.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Midőn a hozzám beérkezett egyházkerületi jelentő ivek alapján egyházmegyénk 1930 évi életéről, annak különböző viszonyairól szóló jelentésemet megteszem, az összesitésre vonatkozólag előre bocsátom, hogy a jelentéseket 29 anyaegyházból s 1 leány és 5 fiók egyházból kérem be. Azonban mivel Bél és Világos fiók egyházakban állandó munkaerő nincs, csupán az anyaegyházak lelkészei szállanak ki időnként a lelkészi szolgálatok teljesitése végett, a rendes összegezést 33 egyházból összegezem s Bél és Világos fiókegyházak adatai csak ott szerepelnek, hol 35 egyház jelentése van jelezve.

Ennek előre bocsátásával jelentésemet a következőkben van szerencsém megtenni:

I. Az egyházak belélete.

A hivek a templomot lélekszám utáni %-ban kifejezve átlagban nagy ünnepeken 42, vasárnap d. e. 28, d. u. 15, hétköznap d. e. 3, d. u. 5 %-ban látogatják. Az ünnepi és vasárnap d. e. istenitiszteletek megtartatnak mind a 33 egyházban, Bélben 15, Világoson 12 alkalommal, isteni tisztelet nem tartatott vasárnap d. u. Szintén, hétköznap délelőtt 8 (Szinte, Árpád, Borossebes, Csermő, Kisháza, M.-remete, Szentleányfalva, Tamáshida) egyházban, de bünbánati hetekben itt is megtartatik, hétköznap d. u. a legtöbb egyházunkban csak a bünbánati hetekben tartatott istenitisztelet.

Ünnep és vasárnap d. e. mindenütt az Isten igéje hirdettetett. Vasárnap d. u. káté magyarázat tartatott minden vasárnap 6, felváltva 19, bibliamagyarázat vagy predikátió 7 egyházban, káté 798, bibliamagyarázat 726 alkalommal, nem tartatott Szintén. Tekintettel arra, hogy e. ker. közgyülésünk a heidelbergi káténak vasárnap délutánokon magyarázatát kötelezőleg elrendelte, kérem utasitani egyházmegyénk lelkészeit e rendelet szigoru betartására.

Hétköznapi bibliamagyarázat volt 20 egyházban 1277 alkalommal és pedig egész éven át 4, télen 12, bünbánati hetekben 3, adventben, bőjtben és bünbánati hetekben 1, bibliaolvasás volt 2, nem volt 11 egyházban. Gyermekistenitisztelet volt 18 egyházban 161-szer, nem volt 15 egyházban. Gyermekek részt vesznek az istenitiszteleteken vasárnap mindenütt, hétköznap 25, nem 8 egyházban.

Vasárnapi iskola van 30 egyházban 55 csoportban 2349 növendékkel. Vezetők: lelkészek 13, h. lelkész 1, lelkész és tanitók 5, s. lelkész és tanitók 2, tanitónő 3, vallástanitónő 1, tanitó 3, tanitó és világi 1, világi 1 egyházban. Nincs 3 egyházban (Körözsjánosfalva, Kisháza, Kisnyégerfalva), melyeknek tanitóit, illetve vallástanitó kántorát utasitani kérem a vasárnapi iskola felállitására.

Konfirmátiót előkésziti: lelkész 26, h. lelkész 2, lelkész és s. lelkész 2, s. lelkész 1, tanitó 4 egyházban; a további lelkigondozást végzi bibliakör 20, vallásos este 4, nőszövetség 1, vasárnapi iskola 1, nem 7 egyházban. Bibliakör van 23 egyházban, és pedig fiu és lány 18, fiu 2, lány 3, nincs 6 egyházban, (Ágya ellenszenv, Szinte nincs vezető, Árpád nem jönnek, Körözsjánosfalva nincs vezető, Csermő hivek szétszórtsága, Kisháza hely hiánya miatt). Nem jelentett 4 egyház (B.-ujlak, Bélzerénd, Mezőbajj, Tamáshida). A meglevők vallásos estélyek, ünnepélyek rendezése és énekkar által vesznek részt az egyházépitő munkában.

Nőszövetség van 28 egyházban 1800 taggal, alakulóban van Tamáshidán, nincs 4 helyen; (Szinte, Csermő, Kisháza, Kisnyégerfalva) a meglevő Nőszövetségek a szegény és árva ügy felkarolásával, a betegek látogatásával, vallásos esték rendezésével, a templom és környéke diszitésével és mindenekben jó példa mutatásával vesznek részt az egyházépitő munkában.

Énekkar van 21 egyházban 619 taggal, templomban, temetéseken, ünnepélyeken és vallásos estéken szerepelnek. Nincs 12 egyházban, arra képes vezető vagy tagok hiánya miatt.

Lelkész látogatást végzett 32 egyházban 1025 alkalommal. Presbiterek részt vettek 12 egyházban. Tanitók látogatják a növendékek szüleit 15 egyházban, nem 5 egyházban, nem jelentett 14 egyház.

Házi istenitiszteleteket tartanak 19, nem 8 egyházban, nem jelent 8 egyház. Az istenitiszteleteken a lelkész részt vesz 10 egyházban; hitelveinkkel ellenkező szokások nem fordultak elő.

Iratterjesztés van 32 egyházban, lelkész végzi 28, lelkész és hitoktató 1, lelkész és gondnok 1, tanitó 1, vallástanitó 1, nincs 2 egyházban, (Ant, Szt.-l.-falva) nem jelent Kisnyégerfalva. Eladatott 73 teljes biblia, 63 ujszövetség, 1093 árvaházi képes naptár, 828 vallásos irat. Vallásos néplap jár 27 egyházban 323 példány. Református népkönyvtár van 9, lelkészi 1 egyházban, használta 754 tag.

Szegényügyi bizottság jelentetik 26 egyházból 199 taggal, holott valósznü, hogy ezek munkáját csaknem mindenütt a Nőszövetségek

vették át ; nyilván tartják a segélyezendő szegényeket 22 egyházban. Segély adatott 21 egyházban felnőtteknek 39.132, gyermekeknek 21 egyházban 86.839, összesen 121.971 Lei.

Külső jótékony célokra kiadatott 28 egyházban 66.413 Lei, nem jelent 7 egyház. A hivek jótékonyságának összege 34 egyházban 375.972 Lei, nem jelent Gyorok.

10.000 Leit meghaladó adományt tettek B.-sonkolyoson Fenesi Mihály és neje Csapó Juliánna és Tenkén néhai m. Köteles József.

Urvacsora osztatott a 29 anyaegyházban 6 alkalommal, a leány és fiók egyházak közül 6-szor 2, 5-ször 2, 3-szor 2 egyházban. A szórványokban urvacsorát osztott 9 lelkész 26 alkalommal. Minden alkalommal élt az urvacsorával 26 egyházban 130 presbiter. Urvacsorával élt 6977 fi, 11059 nő, összesen 18 036, az előző évinél 140-el kevesebb, minek magyarázata abban található, hogy K.-ny.-falváról és M.-csékéről 4 urvacsoraosztás nem jelentetett be. A résztvevők száma lélekszám 40·37%-a. Betegek 73 fi, 97 nő, összesen 170. A szórványokban 182 fi, 212 nő, összesen 394, az előző évinél 74-el kevesebb. A betegeknek kiszolgáltatják az urvacsorát csak a rendes alkalommal 15, bármikor 20 egyházban.

Baptista van 17 egyházban 249 fi, 395 nő, összesen 644. Nincs 18 egyházban.

Hitelveinkkel ellenkező szokás van 8 egyházban, és pedig sirok kivilágitása 5 egyházban (B.-jenő, Csermő, Gyorok, N.-szalonta, Pankota) róm. kath. szokás Bélben, adakozás hiánya Kisházán, bőjtölés M.-csékén. Lelkészek felvilágositással és intéssel próbálják kiküszöbölni.

Vallásos összejövetel tartatott 31 egyházban 590 szer, nem volt 2 egyházban (K.-j.-falva, Tamáshida). Nagyobb ünnepély volt 23 egyházban 45-ször, melyeknél 16 alkalommal résztvett más egyház, vagy felsőbb egyházi hatóság is. Más egyház ünnepélyén részt vett 14 gyülekezet.

Közönséges büncselekményért elitélt a polgári hatóság 1 egyházban 3 tagot. Uralkodó bün van többé-kevésbbé pld. iszákosság, verekedés, lopás 11 egyházban. Vadházasságban él 20 egyházban 96 pár. Lelkészek és presbitériumok felkéréssel, rábeszéléssel, feddéssel igyekeznek házasságkötésre birni őket.

Az egyházi házasságkötést mellőzte 12 anyaegyházban 51 pár, a szórványokban 2 pár. 10 egyházban a lelkész felkereste őket és 8 egyházban a presbiterek is segitettek e munkában. Keresztelést mellőzték 4 anyaegyházban 17, 1 szórványban 2 esetben, temetést 2 anyaegyházban 12, 1 szórványban 2 esetben.

Sérelme van az egyháznak Anton, hol a hadizóna miatt vallásos összejöveteleket sem engedélyeznek, ugy hogy minden ilyen összejövetelt a templomban kénytelenek megtartani ; Szentleányfalva régi sérelme, hogy az állami iskolába nem alkalmaznak ref. tanitót, még mindig nem orvosoltatott. Agrár sérelem van 3 egyházban, u. m. Borosjenőn ahol 50 holdat, Csermőn ahol 41 holdat, Szentleányfalván ahol 5 hold földet vettek vissza az egyháztól. E sérelmek legnagyobb részben régiek és az esperesi s püspöki hivatalóknak jelenttettek.

II. Az egyházak külélete.

Az egyházi adózók száma 13.514, a választóké 9400.

Egyházközségi közgyülés van 18 egyházban.

Presbytererek száma 488.

Lelkészi naplók anyakönyvek, presb. jegyzőkönyvek vannak és pontosan vezettetnek minden egyházban. Levéltár van 32 egyházban, a Szinte levéltára közös az anyaegyházéval, nincs 2 egyházban (Bél, M. cséke). Vagyon-leltárak az e. ker. rendelkezése szerint a mult évben ujonnan készittettek és megerősités végett Bél kivételével mind a 34 egyházból beterjesztettek és az e. m. által kiküldött bizottság által megvizsgáltattak és az esperes által az e. m. nevében megerősittettek. Az ingatlanok az egyház nevén vannak 32 egyházban, Ágyán a temető kivételével. Az agrár reform elvett 5 egyháztól 122, 6 lelkésztől 54, 1 tanitótól 5, összesen 181 holdat ; adott 17 egyháznak 283½, 10 lelkésznek 122, 12 tanitónak 103, összesen 508½ holdat, A kapott földeket zavartalanul használhatják 16 egyházban, nem 3-ban (Arad, B.-jenő, Sz.-l.-falva)

Az egyházak alapitványainak összege 2.132.792.48 Lei. Egy egyháznak M. remete van vizimalma. Magtár van 10 egyházban 400 q. buza, 5 egyházban 198 q. tengeri, és 9 egyházban 96.929 Lei pénz. Alapok és magtári tőkék 17 egyházban Takarékpénztárban vagy Szövetkezeteknél, 6—16%-kal, 10 egyházban a hiveknél 10—25%-kal, 3 egyházban Tak.- pénzt.-nál és egyh. tagoknál 10—20% kal, 1 egyházban az egyháznál kamat nélkül van elhelyezve.

Adóssága van 23 egyháznak 1.413.344.49 Lei. Jogerős költségelőirányzat volt minden egyházban.

A kivetett egyházi adók összege 31 egyházban 2.016.930 Lei. Pénzkivetés nincs 4 egyházban (E.-gyarak, F.-tót, Gyanta, Kisháza). Terménykivetés 17 egyházban 711 q. buza, 11 egyházban 326 q. tengeri vagy zab. Fedezik a szükségletet 24 egyházban. A számadásokat az e. m. számvevőszék vizsgálja felül és a tavaszi e. m

közgyülés hagyja helyben. Zárótételeik összege : bevétel 5.862.214.94 Lei, kiadás 5.697.291.20 Lei, maradvány 164.923.74 Lei.

Termény : bevétel 692 q. buza, 390 q. tengeri vagy zab
kiadás 653 q. „ 378 q. „ „

maradvány 39 q. buza 12 q. tengeri vagy zab

A templom jó karban van 26 helyen, türhető 2 helyen, javitandó 2 helyen (Ágya, Sz.-l.-falva), ujra kell fedni Gyantán, rongált Kisházán. Lelkészlak jó karban van 23. türhető 5, javitás alatt 1 (B.-jenő), rongált 1 (Kisháza), épitendő 1 (N. zerénd) egyházban. Iskolák jók 19, türhető 1, javitandó 2 (Gyorok, N.-zerénd), padok ujitandók 1 (B.-ujlak) egyházban.

Ujépitkezésekre kiadatott 6 egyházban 655.359 Lei. Az épületek jó karban tartására 29 egyházban 536.492 Lei. Nem jelent 4 egyház.

Tüzkár ellen 33 egyház épületei 17.328.950 Leire vannak biztositva, a jelentés szerint a biztositási összeg 25 egyházban megfelelő. Biztositási dij 33 egyházban 26.235 Lei. A dijak ki vannak fizetve mindenütt.

A belhivatalnokok 20 egyházban ki vannak fizetve. Hátralék van 10 egyházban B.-sebes (nem fizették ki), F.-gyarmat, M.-cséke, Pankota (nem folyt be), Csermő, Gyorok, Magyarremete (szegénység) Vadász (presb. megtagadta) összesen 36.297 Lei, Nem jelent 3 egyház.

Köztartozások hátralékban vannak : e. ker. közigazgatás 7 egyházban 15.597 Lei, e. m. közigazatás 1 egyházban 400 Lei, közalap 2 egyházban 231 Lei, nyugd. int. fent. járulék 1 egyházban 1615 Lei, kulturtaxa 18 egyházban 127.440 Lei ; a nem fizetés oka 3 egyházban egyháziadó hátralék, 6 egyházban szegénység, 2—2 egyházban adósság, épitkezés, nincs fedezet, 1—1 egyházban ellenszegülés, gazdasági helyzet.

Segélyt kapott az egyház 15 helyen 600.448 Leit. Es pedig a községtől 11 helyen, 4 helyen pedig egyháztól, egyháztagoktól, egyházkerülettől és a Nőszövetségtől. A presbitériumok többsége még mindég nem használta ki azon segélyforrást, melyet a törvény az egyházaknak a községi segélyekben biztosit. Kérem figyelmeztetni azon egyházak lelkészeit, hol ugy látszik lépést sem tettek a községi segély megnyerése iránt, hogy a községi költségvetések összeállitása alkalmával — rendesen az év utolsó negyedében — irásban jelentsék be a községi előljáróságnak segély iránti igényeiket és

amennyiben a község tanácsa a segélyt nem állapitaná meg, vagy mélyen leszállitaná a kért segély összegét, minden esetben fellebbezzék meg a sérelmes határozatot.

Az egyháznak pere van a tanitó miatt Várasfenesen.

A temető 21 helyen az egyházé, 11 helyen a polgári községé, 1 helyen a közkirtokosságé, 1 helyen (Csermő) a róm. kath. egyházé. Nem jelent Erdőhegy. Kellően gondoztatik 24 helyen, bekeritendő 1 helyen (F.-gyarmat), nem jelent 10 egyház.

III. Az egyház iskolai ügyei:

Az egyház iskolát tart fent 20 helyen. Iskolai teher 2.089.201 Lei. Ref. középiskola nincs sehol. Vallástanitás terhe 3 egyházban 127.640 Lei. Tanerők száma 36 rendes, 8 helyettes, 1 vallástanitónő és 1 lelkésztanitó. A tanitók 15 egyházban vesznek részt az egyházépitő munkában. Csak a tanitónő vesz részt K.-tárkányban. Az idősebb tanitók nem vesznek részt Nagyszalontán. Egyáltalán nem vesznek részt Erdőgyarakon. Nem jelent Erdőhegy és Várasfenes. A vallás és nemzeti tárgyak tanitása kitünő 3, jeles 2, jó 8, megfelelő 6 helyen, nem jelent E.-hegy. Az iskolák felszerelése törvényszerü 15, hiányos 5 helyen (Belényes, B.-ujlak, K.-tárkány, K.-ny.-falva és N.-zerénd). Az iskolák szellemi állapota kitünő 2, jeles 1, jó 7, megfelelő 6, türhető 1 helyen, nem jelent E.-hegy, Gyorok, Mezőbajj.

IV. Statisztikai adatok az anyaegyházban:

Született törvényes fi 438, nő 447, összesen 885
„ törvénytelen „ 43, „ 47, „ 90
„ Összesen fi 481, nő 494, összesen 975
Áll. anyakönyv szerint született fi 493, nő 499, összesen 992
Meghalt fi 363, nő 373, összesen 736.
Áll. anyakönyv szerint fi 370, nő 378, összesen 748.
Házasságot kötött és megesküdött 235 tiszta, 47 vegyes pár.
Állami anyakönyv szerint 286 tiszta, 150 vegyes pár
Konfirmált fi 224, nő 246, összesen 470.
Áttért fi 14, nő 7, összesen 21.
Kitért fi 19, nő 47, összesen 66.
Elköltözött fi 939, nő 751, összesen 1690. Az elköltözések nagy számát az okozza, hogy Nagyszalonta a legutóbb megejtett népszámlálás eredményét állitotta be a kimutatásba, ami 1589 lélekkel kevesebbet mutat.
Lélekszám 1930 dec. 31-én fi 22.109, nő 22.584, összesen 44.693.
„ 1929 „ „ fi 22.886, nő 23.208, összesen 46.094.

A statisztikai adatok egyezése végett meg kell jegyeznem, hogy Bélnek szórványból fiókegyházzá létele miatt a szórvány lélekszámból az egyházak lélekszámába áttételett az 1929 évi kimutatásból fi 49, nő 46, összesen 95.

V. Satisztikai adatok a szórványokban :

Született törvényes fi 22, nő 27, összesen 49.
„ törvénytelen „ —, nő 3, „ 3.
Összesen fi 22, nő 30, összesen 52.
Az állami anyakönyv szerint fi 23, nő 31, összesen 54.
Meghalt fi 13, nő 13, összesen 26.
Áll. anyakönyv szerint fi 14, nő 14, összesen 28.
Házasságot kötött és megesküdött 3 tiszta, 9 vegyes pár.
Állami anyakönyv szerint 5 tiszta, 9 vegyes pár.
Konfirmált fi 7, nő 3, összesen 10.
Beköltözött fi 18, nő 12, összesen 30.
Kitért fi —, nő 2, összesen 2.
Lélekszám 1930 dec. 31-én fi 1278, nő 1412, összesen 2690.
„ 1929 „ „ fi 1300, nő 1421, összesen 2731.

Legutóbbi e. m. közgyülésünk óta lelkészi karunkban azon változás történt, hogy Aradon a Patay Lajos segédlelkész lemondásával és eltávozásával megüresedett állásra püspök ur kirendelése alapján Kovács Zoltán eddigi aradi vallástanitó s.-lelkészt hatalmaztam fel, az ő helye pedig a f. tanév végéig Karikó Jenő okl. tanitóval töltetett be.

A tanitói karban a következő személyi változások történtek : Mindenekelőtt fájdalmas részvéttel jelentem, hogy Kelemen Sándorné Makay Ilona a várasfenesi egyház kitünő tanitónője 1930 év nov. 29-én váratlanul elhunyt. A korán hazahivott tanitónő lelkészi családból származott, atyja az egyházmegyénkben több éven át Várasfenesen szolgált, most már szintén elhunyt Makay Elek volt. Férjén és elhunytakor néhány napos kis gyermekén kivül özvegy édes anyja és több testvére gyászolja s gyülekezetének osztatlan részvéte kisérte kora sirjába. Legyen könnyü a föld a sokat szenvedett ifju tanitónő porladó tetemeinek. A bélzeréndi kántortanitóságra Koós Elek csávosi tanitó ideiglenesen, az ágyai II tanitóságra Gólián Margit ág. ev. okl. tanitónő, a kisnyégerfalvai előkönyörgő tanitói állásra Saszet Győző lévita rendes tanitónak, Feketegyarmaton a Molnár Ferenc lemondásával és távozásával megüresedett tanitói állásra ideiglenesen Bokorné Mike Vilma, Várasfenesen a Kelemen Sándorné Makay Ilona helyére ideiglenesen a tanév végéig Makay Katalin alkalmaztatott az illető presbiterium által.

Megemlékezvén arról, hogy a mult év tavaszán Nagyváradon rendezett leánykonferencia minő mély benyomást gyakorolt az ott megjelent bibliakörös leányok lelkeire és tekintettel arra, hogy a III leánykonferencia f. évi április 10—12 napjain Szatmáron fog megtartatni, hova a nagy távolság és gazdasági válság okozta pénzszüke miatt csak kevés bibliakör néhány kiküldöttje mehet el, holott a leánykonferencia szélesebb körre, s minél több bibliakör minél több tagjának lelkére kiható üdvös hatása óhajtandó és kívánatos : bátor vagyok indítványozni, hogy egyházmegyénk még ez év tavaszán Nagyszalontán egy egyházmegyei leánykonferenciát rendezzen.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok
Tenke, 1931 március 26.

Kassay Béla
esperes.

ESPERESI JELENTÉS

az elnökileg elintézett ügyekről.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés !

Egyházmegyénk 1930 szept. 18-án tartott közgyülése óta a következő fontosabb ügyeket intéztem el, melynek részint tudomásulvételét vagy helybenhagyását, részint megerősítését kérem :

1., 1930 szept. 22-én a feketegyarmati presbytérium 1930 aug. 30-án 76/1930 sz. a. hozott határozata alapján Bokorné Mike Vilma okleveles tanitónőt a feketegyarmati 2. sz. tanitói állásban az 1930/31 iskolai évre ideiglenesen megerősitettem.

2., 1930 szept. 23-án a mezőbajji presbyterium 1930 aug. 3-án 3—12. sz. hozott határozata alapján Juhász László okloveles tanitót a mezőbajji kántortanitóságban ideiglenesen megerősittem.

3., 1930 okt. 1-én az ágyai presbytérium 1930 szept. 17-én 30 sz. a. hozott határozata és bemutatott okmányai alapján Gólián Margit ág. ev. vallásu okleveles tanitónőt az ágyai 2 sz. tanitóságban helyettes minőségben az 1930/31 iskolai évre megerősitettem.

4., 1930 okt. 3-an püspök ur 4770/1930 sz. kirendelése alapján Kovács Zoltán eddigi aradi vallástanitói segédlelkészt ezen szolgálatától felmentve a Patay Lajos távozásával megüresedett 1 sz. aradi segédlelkészi állásban felhatalmaztam, hogy nt. Csécsi Imre aradi lelkész ur mellett minden segédlelkészi teendőt végezhessen.

5., 1930 okt. 25-én az ágyai presbyterium 32/1930 sz. azon határozatát, mely szerint az egyházi földek haszonbérlőinek a gazdasági válságra tekintettel a bérösszegből 30% engedményt ad : megerősitettem azon kikötéssel, hogy ha bérlők a fizetési határidőket pontosan be nem tartják : az eredeti bérösszeg hajtandó be.

6., 1930 okt. 25-én a feketetóti presbyterium 89/1930 sz. határozatát, mely szerint uj harangjai vételárhátrálékainak kiflzetésére 10 mm. magtári buzát eladhasson és 12.000 L. kölcsönt felvehessen : megerősitettem, utóbbit azon kikötéssel, hogy a kölcsön 1931 dec. 31-ig vlsszafizetendő.

7., 1930 okt. 28-án a nagyszalontai presbyterium 1930 okt. 18 án hozott 8 sz. határozata alapján Kiss Lajos okleveles tanitót a nagyszalontai tanitóságban — mint ideiglenes tanitót — az E. T. VI. t. c. 29 §-sa alapján megerősitettem.

8., 1930 dec. 18-án a várasfenesi presbyterium 38/1930 sz. határozata alapján engedélyeztem, hogy a várasfenesi II tanitói állásra 1931 jan. 1-töl jul. 1-ig ideiglenes minőségben Makay Katalin — ki IV felsőbb leány iskolát végzett — alkalmaztassék s ezen állásban őt megerősitettem.

9., 1930 dec. 19-én az aradi presbyterium 1930 nov. 30-án kelt 3 sz. határozata és tanitó felterjesztett okmányai alapján engedélyeztem, hogy az aradi persbytérium Karikó Jenő okl. tanitót ideiglenesen hitoktató gyanánt 1930 nov. 10 — 1931 junius végéig alkalmazza és őt ezen állásában megerősitettem.

10., 1930 dec. 23-án az erdőgyaraki presbyterium 52—1930 sz. határozatát, hogy 20.000 L. engedélyezett ideiglenes kölcsönét az alacsony gabona árak miatt csak az 1931 évben a költségelőirányzatban erre előirányzott összegből fizesse vissza és hogy az iskolák tüzifával ellátására a helybeli hitelszövetkezettől 3.000 L. kamatmentes kölcsönt vehessen fel és hogy ennek visszafizetésére a harangalapnak 1931 január havában befolyó kamatait felhasználhassa : megerősitettem.

11., 1930 dec. 23-án a feketetóti presbiterium 97/1930 sz. azon határozatát, hogy 2337 L engedélyezett ideiglenes magtári kölcsönét akként fizethesse vissza, hogy magtárának csak 1000 Leit fizessen vissza, 1000 Leit harangkölcsönének törlesztésére s 337 Leit a közpénztár kiadásainak fedezésére fordithasson a visszafizetés kötelezettsége nélkül : megerősitettem.

12., 1931 jan. 19-én a cserméi presbiterium 6/1931 sz. határozata alapján engedélyt adtam arra, hogy az egyház alapjaiból kölcsönvett 2000 Leit 6 hónap mulva fizethesse vissza.

13., 1931 jan. 26-án a bélzerindi presbyterium 1930 szept. 7-én hozott II sz. határozata és bemutatott okmányai alapján Koós Elek okleveles tanitót az 1930/31 iskolai évre helyettes tanitó gyanánt megerősitettem.

14., 1931 febr. 13-án a szintei presbiterium 5/1931 sz. határozatát, mely szerint 4546 Leit kitevő alapjait a t. év végéig kölcsön vehesse, megerősitettem.

15., 1931 febr. 18-án az árpádi presbyterium 10/1931 sz. azon határozatát, hogy 8276 Lei orgonaalapját rövidlejáratu kölcsön gyanánt felvehesse, megerősitettem.

16., Ápril. 27-én a várasfenesi presbiterium 9—1931 sz. határozatát, — mely szerint „Egyházfenntartási alap"-ját 1931 dec. 31 ig törvényes kamataival visszafizetés kötelezettsége mellett kölcsönvehesse, — megerősitettem.

Kiváló tiszteletem kifejezésével vagyok

Tenke, 1931 március 26.

Kassay Béla
esperes.